

Sprawozdanie z działalności urzędów górniczych w 2013 roku

Katowice 2014

Spis treści

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	1
I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych	4
II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli	5
1. Realizacja celów operacyjnych i zadań urzędów górniczych w roku 2013	6
1.1. Poziom strategiczny	6
1.2. Poziom operacyjny	6
1.3. Poziom planów pracy	7
1.4. Podsumowanie procesu planistycznego w roku 2013	7
2. Działalność podstawowa urzędów górniczych	9
2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych	9
2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych	9
2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń	10
2.3.1. Materiały wybuchowe stosowane w górnictwie	10
2.3.2. Oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego	10
2.3.3. Odstępstwa od przepisów	10
2.3.4. Pozwolenia budowlane	11
2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę	11
2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska	11
2.5.1. Uzgadnianie granic obszarów górniczych i terenów górniczych	11
2.5.2. Uzgadnianie koncesji	12
2.5.3. Uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	12
2.5.4. Opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	12
2.5.5. Uzgadnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych	13
2.5.6. Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie	13
2.5.7. Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą.	14
2.5.8. Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko	14
2.5.9. Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórniczych	15
2.5.10. Ochrona zasobów złóż kopalin	15
2.6. Stwierdzanie i uznawanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień	16
2.7. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych	17
2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe	19
2.8.1. Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego	19
2.8.2. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego	20
2.8.3. Badania powypadkowe	20
2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty	21
2.10. Działalność represyjna	22
2.11. Działalność komisji powoływanych przez Prezesa WUG	25
2.12. Nadzór nad szkoleniami w górnictwie	26
2.13. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie	27
3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna	28
4. Rozpatrywanie skarg i wniosków	28
5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego	30
6. Działalność legislacyjna	30
6.1. Opracowywanie projektów aktów normatywnych	30
6.2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych i innych dokumentów rządowych oraz projektów aktów prawa Unii Europejskiej	31
7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami	31
8. Współpraca z zagranicą, integracja europejska	34
9. Działalność informacyjna i wydawnicza	35
10. Zatrudnienie i budżet	36
10.1. Zatrudnienie w urzędach górniczych	36
10.2. Realizacja budżetu urzędów górniczych	37
11. Mapy	38

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Szanowni Państwo

Rok 2013 był drugim rokiem obowiązywania nowej ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Wiele czasu poświęciliśmy na uczestnictwo w przygotowaniu projektów rozporządzeń dotyczących prowadzenia ruchu zakładów górniczych, stosowania środków strzałowych oraz ratownictwa górniczego. Niniejsze, roczne sprawozdanie z działalności nadzoru górniczego stanowi podsumowanie naszej dwunastomiesięcznej pracy w nowych realiach prawnego-organizacyjnych.

W 2013 roku uczestniczyliśmy, w związku z potrzebą nowelizacji Prawa geologicznego i górniczego, w przygotowaniu projektu zmian do ustawy, który transponuje dyrektywę europejską ws. składowania dwutlenku węgla, oraz przygotowaliśmy projekty rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie planów ruchu zakładów górniczych i w sprawie planu zagospodarowania podziemnego składowiska dwutlenku węgla. Pracownicy nadzoru górniczego uczestniczyli również w pracach nad projektem nowelizacji Pgg, dotyczącym m.in. węglowodorów oraz projektem ustawy o specjalnym podatku węglowodorowym, o zmianie ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Nie ustajemy w wysiłkach otwarcia zawodów górniczych, do których dostęp ograniczają specjalne regulacje prawne. Od wielu miesięcy trwają prace nad tzw. przepisami deregulacyjnymi. Deregulację zaproponowano dla 70 specjalności górniczych, dotyczy to zarówno kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, jak i osób wykonujących czynności specjalistyczne.

Sfinalizowaliśmy prace nad rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie ustanowienia Odznaki Honorowej Zasłużonego dla Bezpieczeństwa w Górnictwie, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia. Odznaka ta będzie nadawana przez Prezesa WUG.

Górnictwo wymaga najwyższych standardów bezpieczeństwa. Takiej kumulacji zagrożeń naturalnych i technicznych nie spotyka się w innych sektorach gospodarki – tutaj każdy błąd może mieć tragiczne konsekwencje. Rozszerzyliśmy w ostatnich latach sposoby oddziaływania na przedsiębiorców i załogi górnicze. Obecny stan prawny daje nam możliwość działania na niwie promocyjnej i informacyjnej. Możemy inicjować prace naukowo-badawcze w górnictwie oraz podejmować przedsięwzięcia w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia. W naszej gestii jest także wspieranie wdrożenia postępu technicznego w górnictwie i ograniczenia oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko.

Chętnie sięgamy po metody miękkiego oddziaływania, edukujemy górników poprzez seminaria, szkolenia, konkursy, filmy, broszury i ulotki. Do promocji dobrych praktyk wykorzystujemy narzędzia internetowe. Prowadzimy także górniczy telefon zaufania, który jest instrumentem natychmiastowej interwencji w niebezpiecznych sytuacjach, które zdarzają się w zakładach górniczych. W ramach działalności prewencyjnej i upowszechniania dobrych praktyk, podjęto decyzje o przygotowaniu przewodników dotyczących kwalifikacji górniczych dla przedsiębiorców górnictwa otworowego i odkrywkowego. „Przewodnik dla przedsiębiorców górnictwa otworowego” został ukończony w maju 2013 roku (II edycja w grudniu 2013 r.) i jest dostępny na stronie internetowej WUG. Kolejnym przedsięwzięciem w tym zakresie był „Przewodnik dla przedsiębiorców górnictwa odkrywkowego”, który został ukończony w grudniu 2013 r. i także udostępniony na stronie internetowej WUG.

Edukacja i promocja bezpiecznych zachowań nie wystarczą. Mając tego świadomość, nie zaniedbujemy władczych form oddziaływania, prowadząc energiczną działalność kontrolną i nadzorczą. Wyznaczamy rejony szczególnego nadzoru pod ziemią i na powierzchni, które z uwagi na relatywnie większe zagrożenia niż gdzie indziej, są częściej przez naszych inspektorów kontrolowane. Bezwzględnie zatrzymujemy niebezpiecznie prowadzone roboty lub gdy maszyny są w złym stanie technicznym. Wchodzimy w końcową fazę, ogłoszonego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, strategicznego projektu badawczego „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. Zawiera on 12 zadań badawczych. Celem wszystkich naszych starań jest zero wypadków przy pracy w górnictwie.

Od powodzenia naszych zamierzeń zależy bardzo wiele, gdyż nadzorujemy ponad 7000 zakładów górniczych, które zatrudniają około 210 tysięcy pracowników. Górnictwo pozostaje nadal jedną z podstawowych gałęzi gospodarki narodowej. Zapewnienie bezpieczeństwa pracy tak wielu ludziom, w tak licznych zakładach pracy, jest wyjątkowym wyzwaniem, któremu staramy się sprostać jak najlepiej.

W roku sprawozdawczym został powołany Zespół do spraw analizy warunków bezpiecznego prowadzenia ruchu w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych. Jego zadaniem jest opracowanie propozycji wymagań dotyczących prowadzenia ruchu w zlikwidowanych kopalniach podziemnych.

Wejście w życie nowego Prawa geologicznego i górniczego nałożyło na organy nadzoru górniczego dodatkowe zadania, w zakresie ukrócenia nielegalnej eksploatacji, prowadzonej bez wymaganej koncesji. W 2012 r.

dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali łącznie 100 decyzji wstrzymujących bezprawne wydobywanie kopalin. W roku 2013 liczba takich decyzji wzrosła o 26%.

Do priorytetów nadzoru górniczego należy troska o ograniczanie skutków działalności górniczej na środowisko. W tym celu przeprowadzamy analizę prognoz wpływów eksploatacji podziemnej na powierzchnię i kontrolujemy pomiary wpływów rzeczywistych. W tej kwestii od wielu lat wspiera nas grono wybitnych naukowców, powołanych w skład działającej przy WUG Komisji do spraw Ochrony Powierzchni.

Kontynuujemy działania kontrolne prac geologicznych, mających na celu poszukiwanie złóż węglowodorów ze źródeł niekonwencjonalnych. Dotyczy to przede wszystkim tzw. gazu z formacji łupkowych, którego projektowane wydobycie jest nadal przedmiotem ożywionej dyskusji w Polsce i w Europie. Łącznie w 2013 roku przeprowadzono ponad 40 kontroli wierceń poszukiwawczych za gazem łupkowym.

Nie zapominamy, że nawet nieczynne wyrobiska nadal mogą stanowić zagrożenie dla ludzi i środowiska, jeśli nie znajdują się pod właściwym nadzorem. Pod auspicjami Prezesa WUG prowadzono pracę badawczą nt. „Oceny zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią oraz określenie działań prewencyjnych”. Na podstawie metodyki badań, ustalonej w tym opracowaniu, planowane jest przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobisk na terenie zagłębi węglowych: Górnośląskiego i nieczynnego Dolnośląskiego. W 2014 r. inwentaryzacją objęte zostaną wyrobiska zlikwidowanych kopalń Zagłębia Dąbrowskiego.

Wiemy doskonale, że koniecznym jest wypracowanie i utrzymanie dobrych relacji między przedsiębiorcami a samorządem terytorialnym. Dziś dialog społeczny przedsiębiorcy górniczego z lokalną społecznością jest równie ważny jak wynik ekonomiczny. Bez akceptacji społecznej racjonalna gospodarka złożem nie jest możliwa. Dlatego pod patronatem dyrektorów OUG funkcjonuje 17 zespołów porozumiewawczych do spraw oceny i koordynacji eksploatacji górniczej. W roku 2013 odbyły się 22 spotkania tych zespołów.

Bardzo ważną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu kształcenia we wszystkich zawodach górniczych w szkolnictwie wyższym. Z tego powodu powstał odrębny Zespół do opracowania zaleceń dotyczących minimalnych wymagań dla modułów kształcenia oraz planów studiów, jakie powinny być realizowane przez uczelnie kształcące w dyscyplinie naukowej górnictwo i geologia inżynierska. Celem prac zespołu jest ułatwienie absolwentom uczelni technicznych uzyskiwania kwalifikacji do wykonywania czynności w kierownictwie i dozorcze ruchu zakładów górniczych.

Już od 16 lat przy WUG działa Fundacja „Bezpieczne Górnictwo im. prof. Wacława Cybulskiego”. Staramy się poprzez jej działalność poprawić społeczny wizerunek przemysłu wydobywczego, promując bezpieczeństwo pracy, niezawodne maszyny, bezpieczne systemy zarządzania. Wciąż poszerza się grupa członków-fundatorów, składająca się przede wszystkim z podmiotów, których działalność związana jest z górnictwem. W 2013 r. „Fundacja Bezpieczne Górnictwo” pozyskała dwóch kolejnych fundatorów. Jest ich obecnie 41. Akceptację społeczną dla górnictwa staramy się pozyskać m.in. konkursami w zakresie bezpieczeństwa pracy. Nagradzamy tych, którzy mogą pochwalić się sukcesami. Z Fundacją „Bezpieczne Górnictwo” współpracujemy w organizacji pierwszego konkursu „Z innowacją bezpieczniej w górnictwie”. Zaprosiliśmy do niego racjonalizatorów i wynalazców z całej Polski. Celem konkursu jest rywalizacja projektów i innowacji, gdyż cały czas poszukujemy nowych pomysłów na nowoczesne górnictwo.

Pracownicy nadzoru górniczego biorą czynny udział w pracach ciał doradczych i zespołów roboczych powoływanych przez instytucje europejskie. Współpracujemy przy tworzeniu nowych dyrektyw europejskich regulujących różne aspekty działalności górniczej. Dowodem uznania dla naszych pracowników jest objęcie przez przedstawiciela Wyższego Urzędu Górniczego przewodnictwa w Stałej Grupie Roboczej, działającej w ramach Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy Komisji Europejskiej.

Bardzo ważnym elementem systemu bezpieczeństwa pracy w Polsce jest Rada Ochrony Pracy, działająca przy Sejmie RP. W 2013 roku głównym tematem plenarnego posiedzenia była prewencja wypadkowa prowadzona przez Wyższy Urząd Górniczy w ramach współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Udzielaliśmy wsparcia bliźniaczym instytucjom z tych krajów europejskich, które borykają się z problemami w zakresie organizacji nowoczesnego nadzoru górniczego. Trwa cykl szkoleń, których odbiorcami są pracownicy Państwowej Służby Nadzoru Górniczego i Bezpieczeństwa Przemysłowego Ukrainy. Szkolenia te, w formie telekonferencji, prowadzą pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego.

Nasi przedstawiciele pojechali w październiku 2013 r. do Republiki Macedonii, na zaproszenie tamtejszego rządu. Wizyta miała charakter wybitnie ekspercki. Jej celem był audyt warunków bezpieczeństwa i uregulowań prawnych dotyczących górnictwa podziemnego w tym kraju. W wyniku wizyty został sporządzony raport dla Rządu Republiki Macedonii, zawierający zalecenia dotyczące wprowadzenia zmian w systemie prawnym i implementacji najlepszych praktyk.

We wrześniu 2014 roku organizujemy, wspólnie z Centralną Stacją Ratownictwa Górniczego S.A., IX Międzynarodowe Zawody Ratownictwa Górniczego, które odbędą się w Katowicach i Sosnowcu. Udział w nich weźmie ok. 350 ratowników z kilkunastu krajów z całego świata. Zawody odbędą się w nowej formule, polegającej na prowadzeniu przez zastępy ratownicze rzeczywistych czynności w ramach symulowanej akcji ratowniczej. Taki schemat zawodów wymagał opracowania specjalnego regulaminu.

Efektem wszystkich naszych działań, zarówno w sferze legislacyjnej, nadzorczo-kontrolnej, jak i popularyzatorsko-edukacyjnej, ma być uczynienie polskich kopalń bardziej bezpiecznymi miejscami pracy. Zatem z satysfakcją odnotowujemy, że czwarty rok z rzędu spada liczba wypadków i niebezpiecznych zdarzeń w górnictwie. Wypadkowość ogółem zmalała o 8,7 % w porównaniu do analogicznego okresu w roku 2012. Spadła także liczba wypadków śmiertelnych i ciężkich. Sumaryczny efekt zmniejszenia wypadkowości, w okresie ostatnich czterech lat, przekracza 21 procent. W 2014 r. spadek wypadkowości w górnictwie pozostanie naszym zasadniczym priorytetem, niezmiennym od wielu lat. Zmniejszenie liczby wypadków w górnictwie powinno dotyczyć zarówno tych spowodowanych błędem człowieka, jak i tych będących skutkiem przyczyn naturalnych i technicznych.

Wciąż będziemy poświęcać szczególną uwagę zasadniczym kwestiom nadzoru górniczego, jakimi są: oddziaływanie górnictwa na środowisko, szkody górnicze, funkcjonowanie w kopalniach układów transportowych, nielegalna eksploatacja kopalin oraz nadzór nad prowadzonymi w Polsce robotami geologicznymi. Baczna uwagę zwrócimy na kontrole robót w zakładach prowadzących działalność turystyczną, leczniczą i rekreacyjną w zakresie prewencji pożarowej, ewakuacji turystów.

Będziemy usilnie działać na rzecz znoszenia niepotrzebnych barier administracyjnych w działalności gospodarczej związanej z poszukiwaniem i wydobywaniem minerałów. Bacząc przy tym, by nie miało to negatywnego wpływu na poziom bezpieczeństwa i standardy sztuki górniczej.

Rok 2014 będzie ostatnim w zakresie obowiązywania obecnej strategii działania urzędów górniczych. W tymże roku czeka nas poważne zadanie określenia nowej strategii dla nadzoru górniczego. Horyzont czasowy nowej strategii obejmie lata 2015–2018.

Podsumowując dokonania nadzoru górniczego w 2013 roku, można odpowiedzialnie stwierdzić, że jesteśmy gotowi, by sprostać czekającym nas wyzwaniom w najbliższej przyszłości. I tak jak do tej pory, chętnie poddamy nasze działania i wyniki rzetelnej ocenie.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych

Organy nadzoru górniczego wypełniają powierzoną im misję społeczną, określoną jako dążenie do poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia górników, optymalnego zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko. Zadania nadzoru górniczego w 2013 roku wykonywane były przez Wyższy Urząd Górniczy, Specjalistyczny Urząd Górniczy (SUG – którego właściwość miejscowa obejmuje cały kraj) i 10 okręgowych urzędów górniczych (OUG):

- Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie,
- Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu.

Wyższy Urząd Górniczy, okręgowe urzędy górnicze i Specjalistyczny Urząd Górniczy realizują zadania określone przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981 oraz z 2013 r. poz. 21 i 1238) oraz innymi przepisami. Sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych wydobywających kopaliny, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego,
- ratownictwa górniczego,
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania,
- ochrony środowiska, w tym zapobiegania szkodom wyrządzonym ruchem zakładu górniczego,
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej.

Ponadto sprawują nadzór i kontrolę nad:

- podmiotami zawodowo trudniącymi się ratownictwem górniczym,
- podmiotami wykonującymi w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego,
- wykonywaniem robót geologicznych, o których mowa w art. 86 Prawa geologicznego i górniczego (dalej: Pgg),
- szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego lub wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg,
- zakładami prowadzącymi działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg.

Jednym z obowiązków, jakie ustawa Pgg nałożyła na organy nadzoru górniczego, jest wydawanie decyzji administracyjnych w przypadku stwierdzenia wykonywania działalności bez wymaganej koncesji w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, wydobywania kopalin ze złóż lub podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji albo podziemnego składowania odpadów.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest centralnym organem administracji rządowej, nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw środowiska. Prezes WUG w szczególności:

- jest organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych oraz dyrektora SUG, a także sprawuje nadzór nad ich działalnością;
- jest organem niższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w sprawach dotyczących podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- powołuje, w drodze zarządzenia, komisje do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, a także może powoływać inne stałe lub doraźne kolegialne organy doradcze i opiniodawcze, określając ich nazwę, skład, zakres zadań oraz tryb pracy;
- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia ją, na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach;
- jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935, z późn. zm.), w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego;
- prowadzi działalność promocyjną i informacyjną w zakresie związanym z zadaniami organów nadzoru górniczego;
- inicjuje prace naukowo-badawcze oraz inicjuje i podejmuje przedsięwzięcia w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w górnictwie, wdrożenia postępu technicznego w dziedzinie górnictwa,

racjonalnej gospodarki złożami kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko;

- ustala kierunki i wytyczne działania urzędów górniczych, a także może wydawać dyrektorom okręgowych urzędów górniczych oraz dyrektorowi SUG polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności oraz żądać od nich informacji będących w ich posiadaniu;
- dokonuje kompleksowego sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górniczego oraz innych zagadnień związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych, a także przedkłada właściwym organom informacje, opinie i wnioski w tej dziedzinie;
- sporządza roczne sprawozdanie z działalności urzędów górniczych.

Prezes WUG wydaje decyzje w m.in. sprawie:

- dopuszczania wyrobów do stosowania w zakładach górniczych,
- zgody na odstąpienie od obowiązujących przepisów.

Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych mocą decyzji administracyjnych:

- wydają zezwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy Pgg;
- wydają zezwolenia na przechowywanie i używanie sprzętu strażackiego w zakładach górniczych;
- wydają pozwolenia na nabywanie, przechowywanie lub używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego;
- zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych.

Dla zapewnienia wykwalifikowanej kadry dla prowadzenia ruchu zakładów górniczych, organy nadzoru górniczego stwierdzały kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczych górniczych, geologów górniczych i geofizyków górniczych w podziemnych zakładach górniczych oraz osób kierownictwa w podmiotach zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego.

II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objęte były 7 102 zakłady górnicze, w tym 150 wydobywających kopaliny objęte własnością górnictwem i 6 952 objęte prawem własności nieruchomości gruntowej.

Spośród tych zakładów górniczych należy wymienić:

- 39 podziemnych zakładów górniczych, w tym:
  - 30 kopalń węgla kamiennego,
  - 1 kopalnia węgla kamiennego w budowie,
  - 3 kopalnie rud miedzi,
  - 2 kopalnie rud cynku i ołowiu, w tym 1 zakład w likwidacji,
  - 1 kopalnia soli,
  - 1 zakład górniczy wydobywający gliny ceramiczne (zakład zlikwidowany w 2013 r.),
  - 1 zakład górniczy wydobywający gips i anhydryt;
- 6 860 odkrywkowych zakładów górniczych, w tym:
  - 16 zakładów prowadzących działalność dotyczącą złóż objętych własnością górnictwem (wśród nich 12 kopalń węgla brunatnego i 1 kopalnia siarki w likwidacji),
  - 6 844 zakłady prowadzące działalność dotyczącą złóż objętych prawem własności nieruchomości gruntowej;
- 87 otworowych zakładów górniczych, w szczególności:
  - 8 zakładów górniczych ropy i gazu, obejmujące łącznie 66 kopalń ropy naftowej i/lub gazu ziemnego, 1 kopalnię morską i 7 podziemnych magazynów gazu,
  - 2 kopalnie soli, w tym 1 zakład w likwidacji,
  - 2 kopalnie siarki, w tym 1 zakład w likwidacji,
  - 70 zakładów górniczych wydobywających wody lecznicze, termalne i solanki,
  - 3 zakłady górnicze eksploatujące metan z pokładów węgla,
  - 1 podziemny magazyn gazu (oraz 1 zakład w budowie),
  - 1 podziemne składowisko odpadów;
- 8 zakładów wykonujących roboty podziemne z zastosowaniem techniki górniczej.

Nadzorem i kontrolą objętych było również 189 zakładów wykonujących roboty geologiczne. Ponadto nadzorowano 3 786 oddziałów firm usługowych wykonujących, w zakresie swej działalności zawodowej, powierzone im czynności w ruchu zakładów górniczych, zatrudniające ogółem 58 115 pracowników. Nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objęte były również jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem pracowników oraz 4 podmioty wykonujące czynności ratownictwa górniczego.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach gospodarczych zatrudnionych było 214 984 pracowników, z czego 138 037 pracowników w czynnych kopalniach węgla kamiennego.

1. Realizacja celów operacyjnych i zadań urzędów górniczych w roku 2013

Rok 2013 był czwartym rokiem, w którym realizowano „Strategię działania urzędów górniczych na lata 2010–2014”. W strategii tej określono 14 celów strategicznych, które nadzór górniczy zamierza osiągnąć do końca 2014 r. Cele te dotyczą zasadniczo podniesienia poziomu bezpieczeństwa w polskich kopalniach oraz, jako elementu kompatybilnego, zwiększenia sprawności działania nadzoru górniczego.

Rozwinięcie i uszczegółowienie celów sformułowanych w strategii na rok 2013 stanowił dokument „Cele operacyjne i zadania urzędów górniczych na rok 2013”. Ogólne cele strategiczne zostały rozpisane na poszczególne cele operacyjne i zadania operacyjne, przypisane poszczególnym komórkom organizacyjnym. Przy konstrukcji planu operacyjnego zastosowano metodologię strategicznej karty wyników.

Do każdego celu przyporządkowano przynajmniej jeden miernik wykonania, który pozwala na precyzyjne określenie, w jakim stopniu dany cel został osiągnięty. W celu osiągnięcia należytej przejrzystości każdy cel został zapisany osobno, w postaci tabelarycznej. W karcie każdego celu znajduje się informacja o osobach odpowiedzialnych za jego realizację, mierniki realizacji i zadania szczegółowe w ramach tego celu.

Plan operacyjny, z kolei, był podstawą do sporządzenia rocznych planów pracy okręgowych urzędów górniczych, Specjalistycznego Urzędu Górniczego oraz komórek organizacyjnych Wyższego Urzędu Górniczego. W planach pracy określono konkretne czynności do wykonania, tak aby zrealizować adekwatne zadania operacyjne. Odrębną część planów pracy stanowiły zadania własne komórek/urzędów, wykraczające poza realizację planu operacyjnego, lecz niesprzeczne z nim, mające charakter uzupełniający i zgodne z ogólną strategią urzędów górniczych.

Planowanie działalności w urzędach górniczych opracowano zgodnie ze standardami określonymi i ogłoszonymi przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych na podstawie art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.).

1.1. Poziom strategiczny

Urzędy górnicze realizują następujące cele strategiczne:

- Cel 1. Ograniczenie liczby wypadków spowodowanych czynnikiem ludzkim
- Cel 2. Ograniczenie liczby wypadków i niebezpiecznych zdarzeń w związku z wyrobami stosowanymi w górnictwie
- Cel 3. Skuteczne przeciwdziałanie katastrofom górniczym
- Cel 4. Ograniczenie skali chorób zawodowych w górnictwie
- Cel 5. Skuteczne egzekwowanie przepisów prawa w dziedzinie bhp w górnictwie
- Cel 6. Dostosowanie rozwiązań prawnych do potrzeb skutecznego zarządzania bhp w górnictwie
- Cel 7. Utrzymanie sprawności służb ratownictwa górniczego
- Cel 8. Skuteczne egzekwowanie przepisów prawa w dziedzinie gospodarowania złożami kopalni
- Cel 9. Ograniczenie zjawiska nielegalnej eksploatacji kopalni
- Cel 10. Ograniczenie szkodliwego oddziaływania górnictwa na środowisko
- Cel 11. Racjonalne planowanie przestrzenne na terenach górniczych i pogórniczych
- Cel 12. Zapewnienie bezpieczeństwa i efektywności nowych technologii węglowych
- Cel 13. Stworzenie warunków efektywnego funkcjonowania podziemnych magazynów gazu
- Cel 14. Racjonalizacja przepisów prawa oraz doskonalenie jakości usług świadczonych przez urzędy górnicze

Cele strategiczne nie posiadają własnych mierników. Ich realizacja jest mierzona poprzez realizację celów i zadań operacyjnych. Zatem osiągnięcie zamierzonych progów satysfakcji mierników celów operacyjnych i wykonanie zadań operacyjnych poszczególnych planów operacyjnych w latach 2010–2014 jest równoznaczne z osiągnięciem celów strategicznych.

1.2. Poziom operacyjny

W roku 2013 plan operacyjny składał się ogółem z 18 celów i 82 zadań operacyjnych, przy czym cele operacyjne były mierzone za pomocą 51 mierników. Oprócz podziału na cele, mierniki i zadania, plan operacyjny (zgodnie z metodologią strategicznej karty wyników) podzielony jest na cztery tzw. perspektywy. Rozłożenie celów, mierników i zadań w ujęciu perspektyw SKW przedstawia tabela 1.2.1.

Tab. 1.2.1. Rozłożenie celów, mierników i zadań w ujęciu perspektyw SKW

perspektywa	cele	mierniki	zadania
finansowa	2	2	4
klienta	7	10	34
procesów wewnętrznych	6	27	29
doskonalenia i rozwoju	3	12	15

Jak widać w powyższym zestawieniu, perspektywa finansowa uwypukla się w planie operacyjnym urzędów górniczych najslabiej, co jest ich skutkiem ograniczonej samodzielności w planowaniu finansowym, jako jednostek administracji rządowej. Natomiast najsilniej rozbudowane są perspektywy klienta i procesów wewnętrznych, co można tłumaczyć rodzajem pracy urzędów górniczych, która ma przede wszystkim charakter nadzorczo-kontrolny.

W porównaniu do roku 2012 liczba celów zmalała o 3, mierników o 9, natomiast liczba zadań operacyjnych nie zmieniła się.

Cele i zadania operacyjne w 2013 zostały, co do zasady, wykonane, a niektóre progi satysfakcji zostały znacznie przekroczone. Dzięki tym „nadwykonaniom” całość planu operacyjnego została wykonana w 105,62%. Podobnie jak w poprzednim roku, niektóre progi satysfakcji zostały znacznie (czasami kilkukrotnie) przekroczone.

Została anulowana realizacja zadań wynikających z przyjętego harmonogramu działań podejmowanych w ramach wdrożenia systemu oceny kompetencji w procesie prowadzonych naborów na wolne stanowiska w służbie cywilnej w WUG, OUG i SUG. Zadanie zostało wykreślone z powodu realizowanego przez KPRM specjalnego projektu poświęconego zarządzaniu opartym na kompetencjach, obejmującego urzędy centralne.

W skali całego planu operacyjnego niewykonania (lub anulowania) mierników i zadań stanowią niewielki ułamek (13 spośród 133 mierników i zadań). Ponadto w większości przypadków wartości osiągnięte mierników i zadań były bliskie planowanym. Z tego powodu całościową realizację planu operacyjnego trzeba ocenić pozytywnie.

1.3. Poziom planów pracy

Plany pracy sporządzają terenowe urzędy górnicze, SUG, departamenty, biura i samodzielne wydziały WUG. Oprócz uszczegółowienia realizacji planu operacyjnego w planach pracy znalazły się zadania priorytetowe jednostki/komórki (maksymalnie dyrektor mógł wskazać 5 priorytetów). W planach pracy można było także umieszczać fakultatywnie dodatkowe zadania.

Wszystkie zadania priorytetowe zostały wykonane.

W tabeli 1.3.1. zestawiono wszystkie zadania ujęte w planach pracy urzędów górniczych na 2013 r.

Nie było niewykonanych zadań w planach pracy, natomiast kilku planowanych zadań podoperacyjnych nie wykonano, już to z powodu braku środków finansowych, już to w konsekwencji zmian w nadzorowanych zakładach górniczych.

1.4. Podsumowanie procesu planistycznego w roku 2013

Zestawiając ze sobą wszystkie poziomy planowania można stwierdzić, że ogółem w 2013 r. nadzór górniczy zaplanował do realizacji:

- 32 cele (strategiczne i operacyjne)
  - ▶ 51 mierników
    - 208 zadań (operacyjnych, priorytetowych i dodatkowych).

Plan strategiczny jest w znacznym stopniu wykonany. Pozostał już tylko jeden rok realizacji strategii działania urzędów górniczych. Wszystko wskazuje na to, że zostanie ona zasadniczo zrealizowana.

Tab. 1.3.1. Zadania ujęte w planach pracy urzędów górniczych lub komórek WUG na 2013 r.

Jednostka/komórka	Zadania priorytetowe	Zadania dodatkowe
Biuro Budżetowo-Finansowe	5	6
Biuro Dyrektora Generalnego	3	3
Departament Energomechaniczny	5	4
Departament Górnictwa	6	7
Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem	4	1
Departament Warunków Pracy	3	3
Departament Prawny	5	0
Gabinet Prezesa	2	2
Samodzielny Wydział ds. Kontroli	5	2
OUG Gliwice	5	2
OUG Katowice	3	0
OUG Kielce	4	0
OUG Kraków	5	2
OUG Krosno	3	2
OUG Lublin	5	2
OUG Poznań	5	5
OUG Rybnik	4	0
OUG Warszawa	1	0
OUG Wrocław	5	1
SUG	4	2
Razem	82	44

W 2013 udało się, w oparciu o nowe zarządzenie Prezesa WUG, zunifikować w skali całego nadzoru górniczego, sposób sporządzania planów pracy w poszczególnych urzędach górniczych i komórkach WUG. Ostatnim etapem ujednolicenia będzie wspólna formuła sprawozdawczości z planowania i – co jest nowym elementem – zarządzania ryzykiem.

Obecny system planowania działalności urzędów górniczych wypełnia dobrze swoje zadania, pozwalając na wyznaczenie priorytetów pracy, a następnie na stałe monitorowanie stopnia ich realizacji, dając możliwość ewentualnych działań korygujących z odpowiednim wyprzedzeniem.

2. Działalność podstawowa urzędów górniczych

2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych

Na podstawie warunków określonych w koncesji oraz projektu zagospodarowania złoża przedsiębiorca sporządza plan ruchu każdego zakładu górniczego. Plan ruchu zakładu górniczego określa szczegółowe przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia:

1. bezpieczeństwa powszechnego;
2. bezpieczeństwa pożarowego;
3. bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zakładu górniczego;
4. prawidłowej i racjonalnej gospodarki złożem;
5. ochrony środowiska wraz z obiektami budowlanymi;
6. zapobiegania szkodom i ich naprawiania.

Plan ruchu zakładu górniczego podlega zatwierdzeniu, w drodze decyzji, przez właściwy organ nadzoru górniczego.

W 2013 roku dyrektorzy OUG wydali łącznie 2 354 decyzje dotyczące planów ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny, w tym 865 decyzji w sprawie zatwierdzenia planów ruchu oraz 1 489 decyzji w sprawie zatwierdzenia dodatków do planu ruchu.

Zestawienie liczby zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków do planu ruchu przedstawiono w tabeli 2.1.1.

Tab. 2.1.1. Liczba planów ruchu i dodatków do planu ruchu zatwierdzonych w 2013 r.

Lp.	Okręgowy Urząd Górniczy	Liczba planów ruchu	Liczba dodatków do planów ruchu	Razem
1.	Gliwice	42	179	221
2.	Katowice	66	278	344
3.	Kielce	135	156	291
4.	Kraków	84	102	186
5.	Krosno	50	123	173
6.	Lublin	82	50	132
7.	Poznań	196	177	373
8.	Rybnik	28	201	229
9.	Warszawa	68	34	102
10.	Wrocław	114	189	303
	RAZEM	865	1 489	2 354

2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych

W zakładach górniczych stosuje się wyroby spełniające wymagania dotyczące oceny zgodności lub dopuszczone do stosowania w zakładach górniczych, w drodze decyzji wydanej przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego. Decyzję o dopuszczeniu wyrobu do stosowania w zakładach górniczych, zwaną dalej „dopuszczeniem”, Prezes WUG wydaje po ustaleniu, że wyrób spełnia wymagania techniczne.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest także organem wyspecjalizowanym, działającym w ramach nadzoru rynku, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. W ramach nadzoru rynku w roku 2013 przeprowa-

dzono ogółem 39 kontroli, w czasie których skontrolowano 130 wyrobów. W przypadku 21 wyrobów stwierdzono niezgodności z wymaganiami, niepowodujące poważnego zagrożenia. Wszystkie niezgodności zostały usunięte przez kontrolowanych w ramach działań naprawczych.

Wykonując swoje ustawowe zadania Prezes WUG wydał w 2013 r.:

- 358 decyzji o dopuszczeniu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych,
- 101 decyzji zmieniających warunki stosowania wyrobów, wydane we wcześniejszych decyzjach o dopuszczeniu wyrobów,
- 20 decyzji umarzających postępowanie w sprawie dopuszczenia wyrobu do stosowania w zakładach górniczych wobec braku przedmiotowości wniosku oraz wycofania wniosku przez wnioskodawcę,
- 46 postanowień zobowiązujących producentów do przeprowadzenia w ruchu zakładu górnego prób wyrobów, celem potwierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń

2.3.1. Materiały wybuchowe stosowane w górnictwie

W zakładach górniczych mogą być stosowane materiały wybuchowe. W 2013 roku dyrektorzy OUG wydali łącznie 60 decyzji pozwalających na nabywanie, przechowywanie i używanie materiałów wybuchowych oraz 109 decyzji zezwalających na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego. Prezes WUG nadaje numery identyfikacyjne i wpisuje do rejestru materiały wybuchowe przeznaczone do użytku cywilnego. W 2013 r. Prezes WUG wydał 46 świadectw nadania tych numerów identyfikacyjnych.

2.3.2. Oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górnego

Na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górnego oraz obiektów budowlanych usytuowanych w wyrobiskach górniczych wymagane jest uzyskanie zezwolenia wydanego przez właściwy organ nadzoru górnego. W 2013 r. wydano ogółem 448 takich pozwoleń.

Na podstawie badań kontrolnych – badań odbiorczych nowych lub zmodernizowanych urządzeń, w poszczególnych grupach specjalistycznych, dyrektor Specjalistycznego Urzędu Górnego wydał 163 zezwolenia na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górnego, w tym:

- 2 szybów,
- 50 górniczych wyciągów szybowych,
- 73 urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia, zasilających obiekty, maszyny i urządzenia wg właściwości SUG oraz stacji wentylatorów głównych,
- 38 centrali i dyspozytorni wraz z systemami łączności, bezpieczeństwa i alarmowania oraz magistralnymi sieciami telekomunikacyjnymi.

Natomiast dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 263 zezwolenia na oddanie do ruchu podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górnego.

2.3.3. Odstępstwa od przepisów

W szczególnych przypadkach, uzasadnionych warunkami bezpieczeństwa lub gdy to jest niezbędne do wprowadzenia postępu technicznego, przeprowadzenia prac naukowo-badawczych lub doświadczalnych, Prezes Wyższego Urzędu Górnego może w drodze decyzji, na wniosek przedsiębiorcy, wyrazić zgodę na odstąpienie od określonych wymagań przewidzianych w przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego, związanego z ruchem w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych oraz szczegółowych zasad przechowywania i używania sprzętu strzałowego i środków strzałowych w zakładach górniczych.

W zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych Prezes WUG wydał 91 decyzji, w tym:

- 22 decyzje w zakresie energomechanicznym,
- 43 decyzje w sprawie zagrożenia sejsmicznego i tąpnięciami.

W zakresie przechowywania i używania środków strzałowych w górnictwie Prezes WUG wydał 19 decyzji.

2.3.4. Pozwolenia budowlane

Górnictwo jest obecnie jedyną dziedziną gospodarki, dla której ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego wykonują organy specjalistyczne. Podkreślić przy tym należy, że w odróżnieniu od organów powszechnych, które tworzą odrębne struktury w zakresie administracji architektoniczno-budowlanej oraz nadzoru budowlanego, działalność organów nadzoru górniczego obejmuje równolegle obydwa obszary. Skalę działalności urzędów górniczych w sferze budownictwa obrazuje przede wszystkim liczba nadzorowanych na terenie całego kraju obiektów budowlanych zakładu górniczego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. było ich 10 751 (3 230 budynków i 7 521 budowli). Funkcjonują one w strukturach 702 zakładów górniczych.

Wykonując ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej, w 2013 r. organy nadzoru górniczego wydały łącznie 306 decyzji o pozwoleniu na wykonywanie robót budowlanych. Na liczbę tą składa się 238 decyzji, których przedmiotem były obiekty nowowznoszone bądź przebudowa lub remont obiektów istniejących, oraz 68 decyzji zezwalających na rozbiórkę obiektów budowlanych zakładu górniczego. Ponadto, prowadzono 293 postępowania w sprawach zgłoszeń robót budowlanych, dokonywanych w trybie art. 30 ust. 1 lub art. 31 ust. 2 ustawy Prawo budowlane. Po zakończeniu realizacji inwestycji wydano 106 decyzji o pozwoleniu na użytkowanie (w trybie ustawy Prawo budowlane) oraz 53 decyzje zezwalające na oddanie do ruchu obiektów budowlanych usytuowanych w odkrywkowych wyrobiskach górniczych (w trybie przepisów górniczych). W ramach uprawnień nadzoru budowlanego, w 6 przypadkach wstrzymano roboty budowlane prowadzone z naruszeniem przepisów prawa. Ponadto, z mocy art. 67 ust. 1 Prawa budowlanego, wydano 2 decyzje nakazujące rozbiórkę nieużytkowanych obiektów budowlanych.

2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę

Przy wykonywaniu zadań wynikających z nadzoru i kontroli nad ruchem zakładu górniczego właściwy organ nadzoru górniczego może badać prawidłowość stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania rozwiązań. Prezes WUG może ponadto skierować określone zagadnienie do rozpatrzenia przez jedną z powoływanych przez siebie Komisji. Właściwy organ nadzoru górniczego może, w drodze decyzji, nakazać przedsiębiorcy sprawdzenie prawidłowości stosowanych (lub przewidzianych do stosowania) rozwiązań, a także wskazać sposób tego sprawdzenia. Prezes WUG może także sfinansować dokonanie takich badań ze środków własnych.

Badana jest w pierwszym rzędzie prawidłowość projektowanych rozwiązań technicznych w zakładach górniczych, szczególnie w trakcie kontroli odbiorczych przeprowadzanych przed wydaniem zezwolenia na oddanie do ruchu urządzeń i maszyn. W uzasadnionych przypadkach przeprowadzane były kontrole doraźne, mające na celu sprawdzenie prawidłowości projektowanych rozwiązań technicznych lub zmian w urządzeniach i maszynach. Ponadto sprawdzano prawidłowość rozwiązań technicznych w przypadkach, gdy po wprowadzeniu zmian w urządzeniach energomechanicznych wymagane było zezwolenie na ich ponowne oddanie do ruchu. Jednak w równym stopniu badane są rozwiązania organizacyjne, logistyczne i inne, mające wpływ na bezpieczeństwo pracy w zakładach górniczych.

Na zlecenie Prezesa WUG w 2013 r. zamówiono następujące ekspertyzy, finansowane z budżetu WUG, dotyczące prawidłowości stosowanych lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę rozwiązań:

1. Badanie układaków kablowych, sprawozdania z badań nr LT/124/2013 i LT/125/2013, wykonane przez Jednostkę Opiniującą, Atestującą i Certyfikującą Wyroby TEST Sp. z o.o. w Siemianowicach Śląskich,
2. Analiza technologii i czynności zabudowy kabla energetycznego w szybie „Piotr” w KHW S.A. KWK „Mysłowice-Wesoła” wraz z badaniami laboratoryjnymi elementów zabudowy kabla w związku z wypadkiem zbiorowym, któremu ulegli w dniu 26 sierpnia 2013 r. pracownicy firmy KOPEX-PBSz S.A., wykonane przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie.

2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

2.5.1. Uzgadnianie granic obszarów górniczych i terenów górniczych

Do końca 2011 roku Prezes WUG, w trybie art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.) uzgadniał granice obszarów i terenów górniczych. Od 1 stycznia 2012 roku — w związku z wejściem w życie Pgg — organy nadzoru górniczego nie uczestniczą już w procesie udzielania koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych. Jednak, zgodnie z art. 222 tej ustawy, Prezes WUG zobligowany został do uzgadniania granic obszarów i terenów górniczych zaproponowanych we wnioskach złożonych do organów koncesyjnych do 31 grudnia 2011 roku. W związku z tym, w 2013 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego rozpatrzył 9 wniosków o uzgodnienie granic obszarów górniczych

i terenów górniczych. W wyniku przeprowadzonych postępowań pozytywnie uzgodniono 7 granic obszarów i terenów górniczych wyznaczanych w koncesjach udzielanych przez starostę. W 1 przypadku odmówiono uzgodnienia granic obszaru i terenu górniczego, a w związku ze stwierdzonymi brakami formalnymi w 1 przypadku wezwano do uzupełniania przesłanych dokumentów.

Tab. 2.5.2.1. Liczba uzgodnień decyzji koncesyjnych w roku 2013

L.p.	Rodzaj uzgadnianej decyzji	Liczba uzgodnień
1.	Koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin	0
2.	Decyzje zmieniające koncesję na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin	0
3.	Koncesje na wydobywanie kopalin	8
4.	Decyzje zmieniające koncesje na wydobywanie kopalin	1
5.	Decyzje stwierdzające wygaśnięcie lub cofnięcie koncesji	21
6.	Ogólna liczba uzgodnień	30

2.5.2. Uzgadnianie koncesji

Dostosowanie zakresu i sposobu projektowanej eksploatacji do warunków geologiczno-górniczych i zasad racjonalnej gospodarki złożem, w przypadkach, w których nie jest wymagane sporządzenie planu ruchu zakładu górniczego, egzekwowano dotąd m.in. w procesach uzgadniania koncesji (ich zmian i wygaszania). Wejście w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Pgg zniósło ten obowiązek. Tym samym sprawy wszczęte po dniu 1 stycznia 2012 r., dotyczące:

- udzielenia przez starostów koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie oraz wydobywanie kopalin,
- wydania decyzji stwierdzających wygaśnięcie lub cofnięcie koncesji, w części dotyczącej zakresu i sposobu wykonania przez przedsiębiorców obowiązków dotyczących ochrony środowiska oraz obowiązków związanych z likwidacją zakładu górniczego,

nie są uzgadniane przez organy nadzoru górniczego. Mając jednak na uwadze, iż do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy miały zastosowanie dotychczasowe przepisy (art. 222 Pgg), w 2013 r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych rozpatrzyli ogółem jeszcze 30 spraw, wniesionych przed 2012 r.

2.5.3. Uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – w odniesieniu do zagospodarowania terenów górniczych – wymaga uzgodnienia z właściwym organem nadzoru górniczego. W roku 2013 dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych uzgodnili 722 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W prowadzonych w tych sprawach postępowaniach zwracano uwagę, aby projektowane rozwiązania planistyczne z jednej strony umożliwiały wykonywanie przez przedsiębiorców górniczych uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, a z drugiej zapewniały zachowanie warunków bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska na terenach objętych wpływami eksploatacji. Podkreślić należy, że w ogólnej liczbie uzgodnień niewielki udział miały uzgodnienia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych lub ich fragmentów, sporządzanych w trybie art. 104 ust. 2 Pgg. W 2013 r. organy nadzoru górniczego uzgodniły 14 tego rodzaju planów.

Należy dodać, że w ubiegłym roku dokonano także uzgodnień planów zagospodarowania przestrzennego dwóch województw – dolnośląskiego i mazowieckiego.

2.5.4. Opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Z mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla obszaru w granicach administracyjnych gminy obowiązkowo sporządza się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

gminy. Choć studium nie jest aktem prawa miejscowego, to stanowi istotny element polityki urbanistycznej. W studium uwzględnia się m.in. zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz występowanie: obszarów zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. Określa się w nich między innymi obiekty lub obszary, dla których w złożach kopalin wyznacza się filar ochronny oraz obszary wymagające przekształceń, rewitalizacji lub rekultywacji.

Organy nadzoru górniczego uczestniczą w procesie opiniowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, obejmujących tereny górnicze. W 2013 r. wydały 329 opinii odnoszących się do tych opracowań planistycznych.

2.5.5. Uzgodnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych

Celem uzgodnienia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przez organy nadzoru górniczego jest określenie wpływów dokonanej i planowanej eksploatacji górniczej, jakie powinny być brane pod uwagę w fazie projektowania i realizacji inwestycji, w celu zapewnienia bezpieczeństwa konstrukcji obiektu, a także minimalizowania uciążliwości podczas jego użytkowania. W 2013 r., w oparciu o przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wydano 3 627 postanowień uzgadniających zamierzenia budowlane (737 w sprawach lokalizacji inwestycji celu publicznego i 2 890 – warunków zabudowy). Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych zaopiniowali też 151 inwestycji realizowanych na terenach górniczych w trybie przepisów „specustaw”. Najwięcej, bo 113 opinii wydano dla przedsięwzięć objętych ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Pozostałe dotyczyły przedsięwzięć objętych ustawami: o transporcie kolejowym, o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego, o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowy przeciwpowodziowych, o inwestycjach w zakresie terminalu gazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu oraz o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012.

Ponadto, na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko – głównie na wnioski inwestorów i projektantów – wydano 407 informacji o warunkach górniczo-geologicznych dla zamierzeń inwestycyjnych na terenach górniczych.

2.5.6. Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Na podstawie art. 411 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska, Prezes WUG opiniuje wnioski przedsiębiorców o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zadań o charakterze proekologicznym z zakresu górnictwa. W 2013 roku wydano opinie w odniesieniu do 7 wniosków, przesłanych przez Prezesa NFOŚiGW, o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu górnictwa, złożonych przez następujące podmioty:

- Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. – wnioski pn.:
  - „Przywrócenie środowiska do stanu właściwego, terenu wokół dawnych osadników wód dołowych przy ul. Sadowskiego w Piekarach Śląskich”,
  - „Rekultywacja składowiska odpadów powęglowych byłej KWK Siersza”,
  - „Rekultywacja 5 osadników byłej kopalni Centrum”.
- Centralną Stację Ratownictwa Górniczego S.A. – wnioski pn.:
  - „Zakup przyrządów kontrolno-pomiarowych oraz sprzętu ratowniczego”,
  - „Zakup wozów bojowych górniczego pogotowia ratowniczego”.
- Kopalnię Soli „Wieliczka” S.A. – wnioski pn.:
  - „Likwidacja wyrobisk chodnikowych pod otworami X-1, X-2, X-3 oraz północnych końcówek poprzeczni Dunajewski, Strzelecki i chodnika natryskowego w Kopalni Soli „Wieliczka” w celu ochrony przed negatywnymi skutkami dopływu wód pozazłożowych”,
  - „Likwidacja poziomu IX oraz zabezpieczenie komory Gaisruck w Kopalni Soli „Wieliczka” w celu ochrony powierzchni ziemi oraz zasobów wód podziemnych i powierzchniowych przed negatywnymi skutkami dopływu wód pozazłożowych oraz zawału stropu”.
- Muzeum Górnictwa Węglowego – wniosek pn. „Eliminacja zagrożeń i szkodliwych emisji generowanych przez historyczne wyrobisko górnicze Głównej Sztolni Dziedzicznej w obrębie Miasta Zabrze”.
- Wyższy Urząd Górniczy – wniosek pn. „Doposażenie Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w sprzęt niezbędny do gromadzenia i archiwizacji dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych oraz jej udostępniania”.

2.5.7. Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictwa

Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji gruntów po działalności górniczej wynika z:

- ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska.

Organy nadzoru górniczego uczestniczą w szerokim zakresie w postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów po działalności górniczej. W roku 2013 wydano ogółem 925 postanowień w sprawach rekultywacji gruntów, w tym 397 postanowień opiniujących uznanie rekultywacji za zakończoną.

2.5.8. Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko

W 2013 r. opracowano raporty w sprawie: gospodarki odpadami wydobywczymi w 2012 roku, zagospodarowania wód kopalnianych w 2012 roku, a także rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górnictwa w 2012 roku. W 2012 roku nadzorowane zakłady górnicze wytworzyły 73,7 mln ton odpadów wydobywczych. W porównaniu do roku 2011 stanowi to wzrost ilości odpadów o 10,9 mln ton (ok. 17,4%). Procentowy udział odpadów przypadających na poszczególne rodzaje górnictwa przedstawiono na poniższym wykresie.

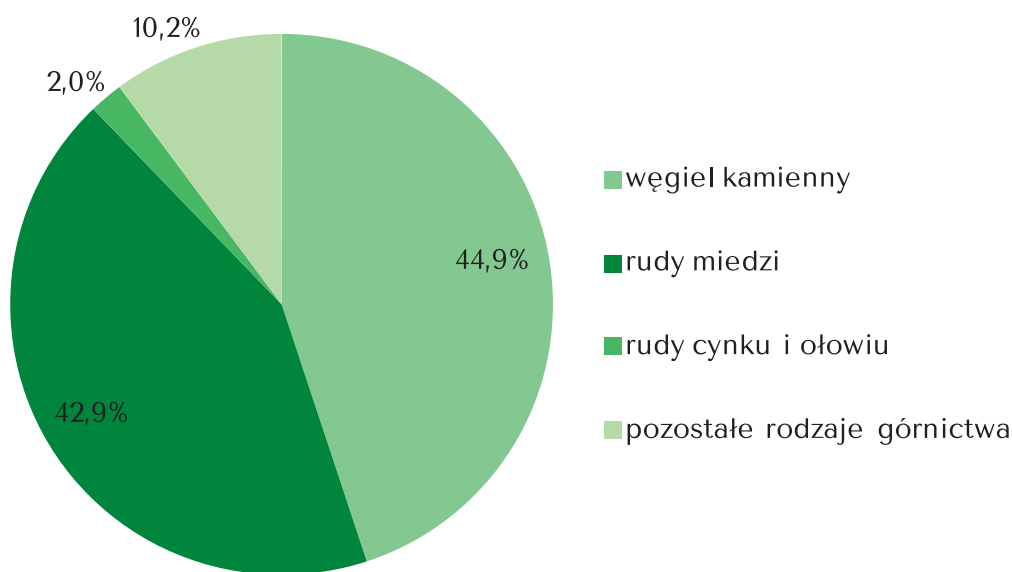
Największa ilość odpadów, bo 44,9% (tj. 33,1 mln ton) powstała w kopalniach węgla kamiennego.

W 2012 roku przychód mas ziemnych lub skalnych (w tym nadkładu), niepodlegających ustawie o odpadach, wyniósł 455,5 mln ton, co stanowi 86,1% całości nieprzydatnego materiału skalnego wydobytego w górnictwie (dla porównania przychód odpadów górniczych wynosił 73,7 mln ton).

W 2012 r. całkowity dopływ wód do zakładów górniczych wynosił 3,1 mln m³/dobę. Całkowity dopływ wód rozkładał się pomiędzy poszczególnymi rodzajami górnictwa następująco: węgla brunatnego — 45,3%, węgla kamiennego — 21,6%, surowców skalnych — 16,3% oraz rud cynku i ołowiu — 13,5%. Do kopalń pozostałych rodzajów górnictwa dopłynęło 3,3% wód. Najistotniejszym zanieczyszczeniem, pojawiającym się w wodach powierzchniowych w wyniku działalności kopalń węgla kamiennego, są ładunki sumy chlorków i siarczanów.

Powierzchnia gruntów zajętych pod działalność górnictwa w 2012 roku wynosiła 38 258,6 ha, z czego w czynnych zakładach górniczych znajdowało się 27 657,8 ha gruntów.

W wyniku prac prowadzonych w 2012 roku zakończono rekultywację 985,3 ha gruntów zdegradowanych w wyniku wydobywania kopaliny. Stanowi to 12,6% całkowitej powierzchni gruntów wymagających rekultywacji.

Rys. 2.5.8.1. Procentowy udział odpadów w rozbiu na poszczególne rodzaje górnictwa

2.5.9. Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórnioznych

Prowadzona przez przedsiębiorców górniczych eksploatacja kopalni, w szczególności metodą podziemną, skutkuje ujawnianiem się jej wpływów na powierzchni terenu i w obiektach budowlanych. Wpływy te charakteryzuje zróżnicowana wielkość oraz zasięg oddziaływania. Przyjmują one postać deformacji ciągłych, deformacji nieciągłych oraz oddziaływań dynamicznych – wstrząsów górotworu. Przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ochrony elementów środowiska, ochrony obiektów budowlanych, zapobiegania szkodom i ich naprawy ujmowane są przez przedsiębiorców górniczych w planach ruchu (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych, Dz. U. poz. 372). W roku 2013 zostały opracowane „Wytyczne w zakresie minimalnych wymagań treści planów ruchu podziemnych zakładów górniczych w aspekcie ochrony powierzchni”, które prezentowano i szczegółowo omawiano na spotkaniach z dyrektorami okręgowych urzędów górniczych oraz przedstawicielami przedsiębiorców górniczych.

W procesie decyzyjnym organy nadzoru górniczego wspomagane są przez Komisję do spraw Ochrony Powierzchni. Od szeregu już lat w Wyższym Urzędzie Górniczym prowadzone jest też monitorowanie zakresu działalności górniczej w granicach filarów ochronnych i terenów chronionych, z uwagi na ich szczególny charakter. Corocznie opracowywane są raporty ujmujące kierunki zmian w zakresie wydobywania węgla kamiennego, rud miedzi, rud cynku i ołowiu. Na bazie danych z raportu opracowanego w roku ubiegłym można stwierdzić, że wielkość wydobywania z filarów ochronnych z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej sukcesywnie maleje. W 2012 roku z jej udziałem wydobyto:

- 5,8% węgla kamiennego,
- 35,1% rudy miedzi,
- 66,5% rudy cynku i ołowiu.

2.5.10. Ochrona zasobów złóż kopalni

W zakresie swoich kompetencji, organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych w odniesieniu do gospodarki złożami kopalni w procesie ich wydobywania. W ramach ustanawiania podstaw prawnych ochrony zasobów złóż, jak w latach poprzednich, były zaangażowane w prace nad projektami rozporządzeń wykonawczych do Pgg. W 2013 r. szczególnie duże zaangażowanie włożono w prace w ramach uzgodnień międzyresortowych dotyczących projektów rozporządzeń w sprawie szczegółowych wymagań prowadzenia ruchu w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych (podziemnych, wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi). W projektach tych rozporządzeń zagadnienia gospodarowania złożami kopalni, w stosunku do dotychczasowych przepisów doczekały się pewnego usystematyzowania i zostały ujęte w odrębnym rozdziale pt. „Gospodarka złożami kopalni w procesie ich wydobywania, geologia górnicza i miernictwo górnicze”.

Tab. 2.5.10.1. Liczba wydanych decyzji nakazujących wstrzymanie wydobywania kopalni w sposób nielegalny

Lp.	Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w	Liczba wydanych decyzji wstrzymujących wydobywanie kopalni
1.	Gliwicach	3
2.	Katowicach	1
3.	Kielcach	28
4.	Krakowie	11
5.	Krośnie	6
6.	Lublinie	3
7.	Poznaniu	41
8.	Rybniku	1
9.	Warszawie	27
10.	Wrocławiu	5
	Ogółem	126

Podstawową działalnością urzędów górniczych w zakresie gospodarowania złożami kopalin w procesie ich wydobywania był jednak, podobnie jak w latach poprzednich, bezpośredni nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych (podziemnych, odkrywkowych, wydobywających kopalinę otworami wiertniczymi). W tym też zakresie podczas przeprowadzanych kontroli, urzędy egzekwowały:

- realizację wymagań w zakresie wykorzystania zasobów złóż kopalin określonych w koncesjach oraz w projektach zagospodarowania złóż,
- prawidłowe prowadzenie ewidencji zasobów złoża, w tym sporządzanie operatu ewidencyjnego zasobu złóż kopalin,
- rozpoznawanie i dokumentowanie warunków geologicznych zalegania złoża,
- sporządzanie, aktualizację i uzupełnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej.

Istotnym elementem ochrony złóż kopalin realizowanym przez urzędy górnicze była działalność związana ze zwalczaniem pozyskiwania kopalin w sposób nielegalny. W 2013 r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali łącznie 126 decyzji nakazujących wstrzymanie nielegalnego wydobywania kopalin. W stosunku do roku 2012 stanowi to wzrost o 26%. Szczegółową liczbę decyzji wydanych przez dyrektorów poszczególnych okręgowych urzędów górniczych, przedstawia tabela 2.5.10.1.

2.6. Stwierdzanie i uznawanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394 oraz z 2013 r. poz. 1650) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie upoważnienia do uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 216, poz. 1612) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uznaje nabyte w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym kwalifikacje do wykonywania górniczych zawodów regulowanych.

W 2013 r. do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęły 32 wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego. W wyniku rozpoznania ww. wniosków, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał 27 decyzji w sprawie uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego (25 decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego i 2 decyzje odmawiające uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego). Przedmiot decyzji uznających kwalifikacje do wykonywania zawodu regulowanego ujęto w tabeli 2.6.1.

W stosunku do żadnej z ww. decyzji nie został wniesiony wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy.

Ponadto udzielano odpowiedzi na zapytania zarówno osób fizycznych, jak i przedsiębiorców górniczych na temat zasad oraz procedury uznawania kwalifikacji do wykonywania górniczych zawodów regulowanych w przypadku kwalifikacji nabytych w takich państwach jak: Republika Federalna Niemiec, Republika Czeska.

Tab. 2.6.1. Liczba decyzji wydanych w sprawie uznania kwalifikacji do wykonywania górniczego zawodu regulowanego w 2013 r.

	osoby kierownictwa ruchu	mierniczy górnicy	osoby dozoru ruchu	osoby wykonujące czynności specjalistyczne
podziemne zakłady górnicze	1	-	2	18
odkrywkowe zakłady górnicze	-	-	-	-
otworowe zakłady górnicze	-	-	-	2
zakłady wykonujące roboty geologiczne	1	-	-	-
zakłady prowadzące działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg	-	1	-	-

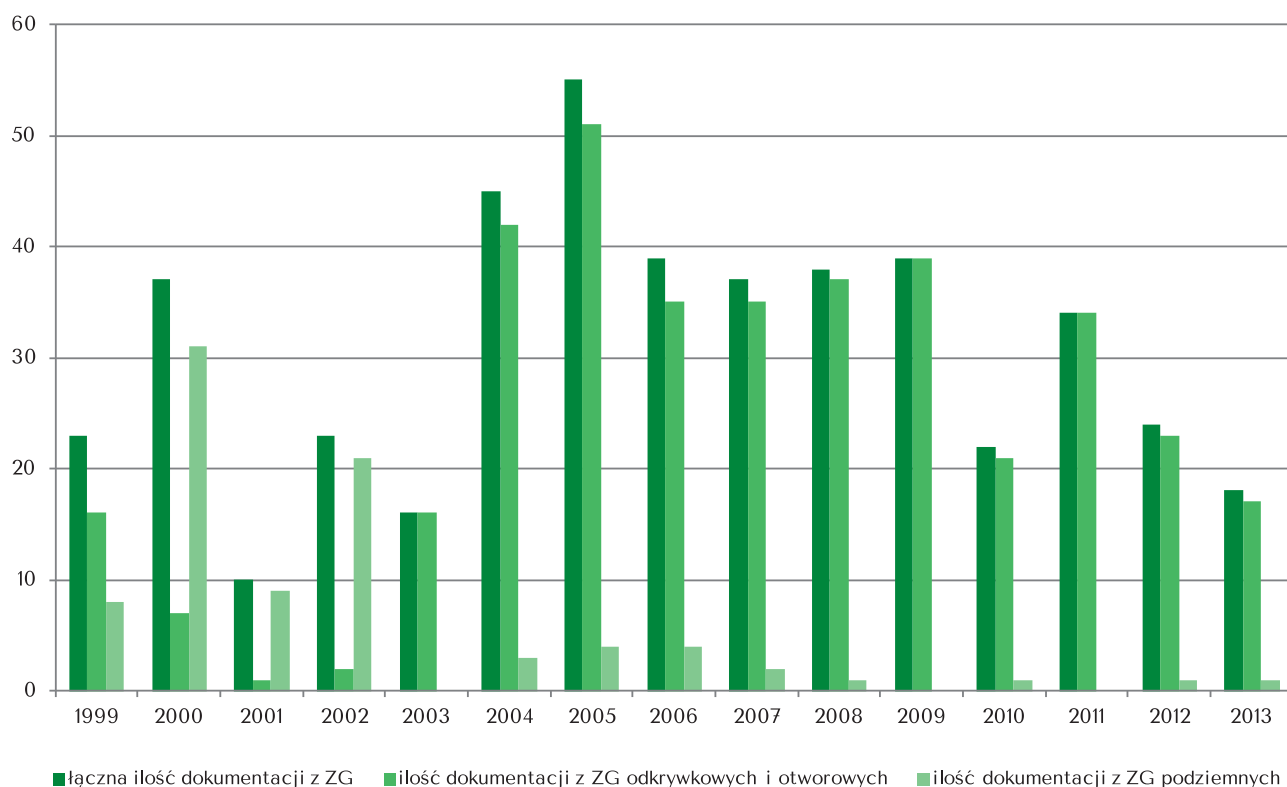
2.7. Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

Prezes WUG zgodnie art. 166 ust. 1 pkt 3 Pgg gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w Wyższym Urzędzie Górniczym oraz udostępnia tę dokumentację na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach. W 2013 r. przejęto dokumentację mierniczo-geologiczną w pełnym lub częściowym zakresie z 18 zakładów górniczych zlikwidowanych. Narastająco w okresie od 1999 do 2013 r. przyjęto 460 dokumentację, w tym 375 z odkrywkowych i otworowych zakładów górniczych oraz 85 z podziemnych zakładów górniczych (w tym z 36 kopalń węgla kamiennego). Przebieg przejmowania dokumentacji w poszczególnych latach działalności Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej zobrazowano na wykresie (Rys. 2.7.1). Ponadto, w trakcie przejmowania znajdują się dokumentacje z 2 zakładów górniczych (Kopalnie Siarki Machów i Jeziórko).

Na koniec 2013 r. w bazie danych zarchiwizowanych dokumentów zarejestrowano 21 713 jednostek archiwalnych będących pojedynczymi dokumentami lub zbiorami dokumentów. Zgromadzony zasób obejmuje ponad 93 tys. dokumentów tekstowych i kartograficznych. Część dokumentów przetworzona jest do postaci elektronicznej. Niektóre dokumenty kartograficzne pozyskano w ramach współpracy z archiwami państwowymi i muzeami, co pozwoliło w znacznym stopniu poszerzyć wiedzę o terenach objętych dawnym płytkim kopalnictwem.

Udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej odbywało się głównie w formie udzielania informacji geologicznych oraz wykonywania kopii dokumentów posiadanych w zasobach archiwum. Informacji udzielano na bieżąco w oparciu o wpływające wnioski dotyczące działek zlokalizowanych na terenach pogórczych. Były one sporządzane dla urzędów miejskich i gminnych, inwestorów oraz innych zainteresowanych osób. W roku 2013 sporządzono 700 informacji. Narastająco do końca 2013 r. udzielono zainteresowanym 7 633 pisemnych informacji. Ilość informacji o terenach pogórczych wydanych w latach 2000–2013 przedstawiono na wykresie – Rys. 2.7.2. Większość z nich udzielono dla celów związanych z inwestycjami i planowaniem przestrzennym. Na rysunku 2.7.3 przedstawiono procentowy rozkład tematyki najczęściej udzielanych informacji przez Archiwum w 2013 roku.

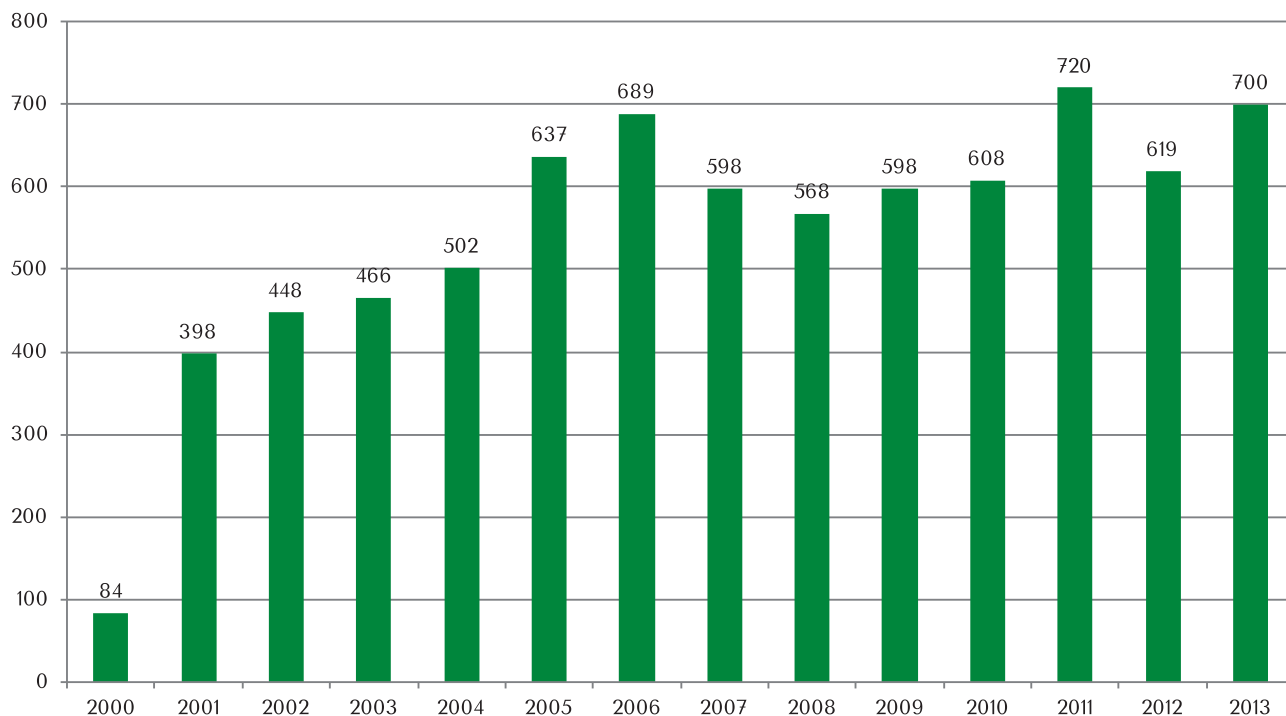
Informacji udzielano odpłatnie (z zastrzeżeniem Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie). Suma opłat w 2013 r. wyniosła 14 344,05 zł. Ponadto zgromadzoną dokumentację jak i jej spisy udostępniano do wglądu w siedzibie Archiwum. Udzielano również wyjaśnień stronom składającym wnioski, dotyczą-

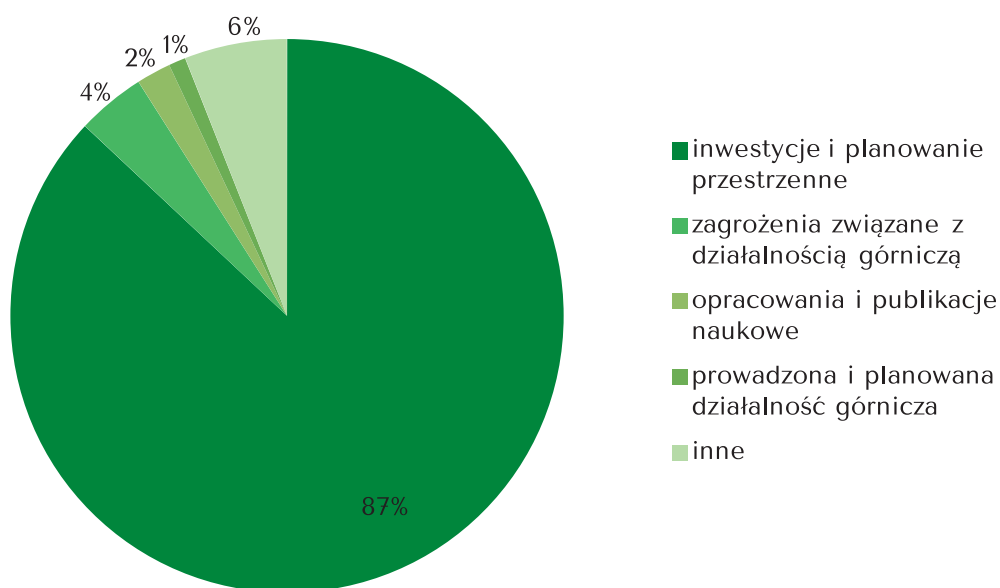
Rys. 2.7.1. Liczba dokumentacji przejętych z zakładów górniczych w latach 1999–2013

cych wydania dokumentacji i informacji o środowisku na terenach po działalności górniczej w celu wyjaśnienia podstaw prawnych, form i zakresu ich udostępniania.

W ramach wdrażania procedur związanych z zapewnieniem publicznego dostępu do informacji zamieszczano na stronie BIP Wyższego Urzędu Górniczego aktualny spis wraz z kartami informacyjnymi dokumentacji mierniczo-geologicznych zlikwidowanych zakładów górniczych. Na koniec 2013 r. zamieszczono łącznie 321 kart informacyjnych.

Rys. 2.7.2. Liczba informacji o terenach pogórnich wydanych w latach 2000–2013

Rys. 2.7.3. Charakter przedmiotowy informacji udzielanych przez Archiwum w roku 2013

2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe

Kontrola nad ruchem zakładów górniczych i innych nadzorowanych podmiotów jest podstawową funkcją urzędów górniczych. Celem głównym działalności kontrolnej jest wzrost poziomu bezpieczeństwa pracy w polskich kopalniach. Obok planowanych kontroli tzw. limitowanych wykonywane są kontrole doraźne, stanowiące szybką reakcję nadzoru górniczego na wszystkie przypadki zidentyfikowanych potencjalnych zagrożeń dla życia i zdrowia górników lub dla środowiska naturalnego. Kontrole powtórne służą sprawdzeniu, czy przedsiębiorcy górniczy wypełnili w całości zalecenia poprzednich kontroli, których wyniki wykazały rażące naruszenie przepisów prawa. Kontrole są tak ustalane, by stanowiły jak najmniejszą niedogodność dla przedsiębiorców, a przy tym spełniały swe wszystkie funkcje kontrolno-nadzorcze.

2.8.1. Działalność kontrolna okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz nad pozostałymi podmiotami i jednostkami, pracownicy inspekcyjno-techniczni okręgowych urzędów górniczych i Specjalistycznego Urzędu Górniczego wykonali w 2013 roku 23 667 roboczodniówek, w tym 21 567 w ramach kontroli, w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672). Z ogólnej liczby 21 567 roboczodniówek kontrolnych wykonanych przez okręgowe urzędy górnicze i SUG, 20 010 roboczodniówek wykonano w nadzorowanych zakładach górniczych.

Ponadto, realizując zadania wynikające z Pgg, pracownicy inspekcyjno-techniczni okręgowych urzędów górniczych i SUG wykonali:

- 1 073 roboczodniówek w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków,
- 238 roboczodniówek w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi,

Tab. 2.8.1.1. Zbiorcze zestawienie roboczodniówek wykonanych w roku 2013, przez pracowników inspekcyjno-technicznych OUG i SUG

OUG w /SUG	Wykonane roboczodniówki kontrolne w					Pozostałe roboczodniówki wykonane w związku z				
	zakładach górniczych	ośrodkach szkoleniowych	jednostkach ratownictwa górniczego	pozostałych przedsiębiorstwach	Razem	ustaleniem stanu faktycznego przyczyn zdarzeń i wypadków	nadzorem nad akcjami ratowniczymi	nielegalną eksploatacją	innymi czynnościami	OGÓŁEM (6-10)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Gliwicach	3 233	36	13	140	3 422	270	99	20	0	3 811
Katowicach	2 816	22	2	69	2 909	48	50	6	4	3 017
Rybniku	2 628	24	3	29	2 684	220	84	4	38	3 030
Lublinie	1 129	6	0	99	1 234	0	0	22	9	1 265
Wrocławiu	2 117	24	2	80	2 223	382	5	39	13	2 662
Kielcach	1 139	3	0	59	1 201	9	0	151	10	1 371
Krakowie	1 523	10	6	352	1 891	25	0	55	35	2 006
Krośnie	1 047	3	0	104	1 154	5	0	18	2	1 179
Poznaniu	1 266	6	4	168	1 444	38	0	123	8	1 613
Warszawie	855	7	3	84	949	18	0	162	70	1 199
SUG	2 257	18	0	181	2 456	58	0	0	0	2 514
Razem	20 010	159	33	1 365	21 567	1 073	238	600	189	23 667

- 600 roboczodniówek związanych z postępowaniem dotyczącym działalności bez wymaganej koncesji (nielegalna eksploatacja).

W roku 2013 Okręgowe Urzędy Górnicze w: Gliwicach, Katowicach, Rybniku, Lublinie, Wrocławiu oraz Specjalistyczny Urząd Górniczy wykonały 832 roboczodniówki w podziemnych zakładach górniczych, na zmianach innych niż ranna, co stanowi 7,1% wszystkich roboczodniówek kontrolnych wykonanych w tych zakładach.

2.8.2. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego

Pracownicy inspekcyjno-techniczni Wyższego Urzędu Górniczego, w roku 2013 wykonali łącznie 2 404 roboczodniówek, w tym:

- 2 183 roboczodniówki kontrolne w zakładach górniczych oraz innych nadzorowanych podmiotach i jednostkach, w oparciu o ustawę o swobodzie działalności gospodarczej,
- 18 roboczodniówek w ramach sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń oraz innych zagadnień związanych z ruchem zakładów górniczych,
- 56 roboczodniówek ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków oraz nadzoru nad akcjami ratowniczymi,
- 147 roboczodniówek w ramach sprawowanego nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów okręgowych urzędów górniczych oraz SUG.

Tab. 2.8.2.1. Liczba roboczodniówek wykonanych przez pracowników inspekcyjno-technicznych Wyższego Urzędu Górniczego w 2013 roku

Departament	Wykonane roboczodniówki kontrolne w zakładach górniczych, ośrodkach szkoleniowych, jednostkach ratownictwa górniczego i innych nadzorowanych podmiotach	Pozostałe roboczodniówki wykonane w związku z			OGÓŁEM (2-5)
		oceną stanu bezpieczeństwa, stanu zagrożeń oraz innych zagadnień związanych z ruchem zakł. górn.	ustalaniem stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków oraz nadzorem nad akcjami ratowniczymi	nadzorem nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów	
1	2	3	4	5	6
Górnictwa	819	7	37	31	894
Energomechaniczny	629	0	15	61	705
Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem	538	11	2	34	585
Warunków Pracy	197	0	2	21	220
Razem	2 183	18	56	147	2 404

2.8.3. Badania powypadkowe

W razie grożącego niebezpieczeństwa lub zaistnienia wypadku w zakładzie górniczym, organ nadzoru górniczego może ustalić stan faktyczny i przyczyny zagrożenia, co nosi nazwę badania powypadkowego. Efektem badań powypadkowych są sformułowane wnioski, których wdrożenie powinno zapobiec zaistnieniu podobnych wypadków w przyszłości. Badania powypadkowe podejmuje się przede wszystkim w przypadku zaistnienia wypadków śmiertelnych, zbiorowych lub w wyniku których nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała. Ponadto bada się wypadki spowodowane istotnymi przyczynami naturalnymi (zawał, tępienie, wybuch metanu czy pyłu węglowego itd.) lub związane ze stosowaniem szczególnych narzędzi i środków (roboty strzałowe, porażenie prądem elektrycznym, wybuch zbiorników lub urządzeń pod ciśnieniem, praca w aparacie ratowniczym itp.).

Jeżeli wymaga tego waga lub złożoność sprawy, w szczególności w przypadku zaistnienia wypadku zbiorowego, katastrofy albo niebezpiecznego zdarzenia, badanie powypadkowe może podejmować bezpośrednio Prezes Wyższego Urzędu Górniczego. O przeprowadzeniu badania powypadkowego może również zdecydować dyrektor

urzędu górniczego, nawet jeśli wypadek nie należał do żadnej z wspomnianych kategorii, ale istnieją okoliczności, które wskazują na potrzebę jego dokładniejszego zbadania.

Na podstawie wyników badań powypadkowych przeprowadzający badania opracowują orzeczenie. Orzeczenie zawiera m.in. opis stanu faktycznego, z ustaleniem danych dotyczących czasu i miejsca wypadku oraz innych istotnych okoliczności mających miejsce przed, w czasie i po wypadku, opis przebiegu akcji ratowniczej i jej ocenę, ustalenie przyczyn wypadku, określenie naruszonych w związku z wypadkiem przepisów lub zasad techniki górniczej oraz wnioski zmierzające do zapobieżenia podobnym wypadkom w przyszłości. Niezwłocznie po ukończeniu badań powypadkowych dyrektor urzędu górniczego realizuje wnioski zawarte w orzeczeniu i wszczyna odpowiednie postępowania.

W 2013 roku w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami i wypadkami, dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych i SUG przeprowadzili 79 badań przyczyn i okoliczności wypadków i niebezpiecznych zdarzeń oraz 10 zgonów naturalnych w tym:

- 19 badań wypadków śmiertelnych,
- 14 badań wypadków ciężkich,
- 24 badań innych wypadków,
- 23 badań niebezpiecznych zdarzeń,
- 10 badań zgonów naturalnych.

Szczegółową statystykę badań przyczyn i okoliczności wypadków oraz zgonów naturalnych w 2013 r. w poszczególnych urzędach górniczych przedstawia tabela 2.8.3.1.

Tab. 2.8.3.1. Szczegółowa liczba badań przyczyn i okoliczności wypadków oraz zgonów naturalnych w 2013 r. w okręgowych urzędach górniczych i SUG¹

Okręgowy Urząd Górniczy (SUG) w:	Badania przyczyn i okoliczności wypadków	Zgony naturalne
Gliwicach	14	4
Katowicach	16	2
Kielcach	1	-
Krakowie	4	-
Krośnie	2	-
Lublinie	-	-
Poznaniu	6	1
Rybniku	11	-
Warszawie	-	-
Wrocławiu	21	3
SUG	4	-
RAZEM	79	10

2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli organ nadzoru górniczego zobowiązany jest nakazać usunięcie nieprawidłowości powstałych wskutek naruszenia przepisów o ruchu zakładu górniczego, zwłaszcza jeżeli stwarzają one zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska. Jeśli podczas kontroli stwierdzone zostanie bezpośrednie zagrożenie dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska, organ nadzoru górniczego może wstrzymać w całości albo w części ruch tego zakładu lub jego urządzeń oraz nakazać podjęcie niezbędnych środków zapobiegawczych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli oraz oględzin miejsc wypadków i niebezpiecznych zdarzeń w 2013 roku pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych stwierdzili nieprawidłowości i wstrzymali w całości lub części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń w 1 962 przypadkach, w tym w kopalniach węgla kamiennego w 1 568 przypadkach.

¹ Uwaga: badaniem mogło być objętych jednocześnie więcej niż jeden wypadek (gdy miał miejsce wypadek zbiorowy).

Tab. 2.9.1. Zatrzymane roboty górnicze, maszyny i urządzenia oraz zatrzymania w związku z nielegalną eksploatacją w 2013 roku

Zakłady górnicze	eksploatacja ścian	drażenie chodników	eksploatacja zabierek	inne roboty górnicze	urządzenia mechaniczne	urządzenia elektryczne	inne urządzenia	nielegalna eksploatacja	RAZEM
kopalnie węgla kamiennego	95	146	0	80	814	298	85	0	1568
pozostałe podziemne zakłady górnicze	34	25	25	4	41	46	8	0	183
odkrywkowe zakłady górnicze	9	0	0	15	30	22	32	100	208
otworowe zakłady górnicze	0	0	0	0	3	0	0	0	3
górnictwo ogółem	138	221	25	99	888	366	125	100	1962

W 2013 roku najwięcej zatrzymań w kopalniach węgla kamiennego spowodowanych było nieprawidłowym stanem urządzeń energomechanicznych, których zatrzymano 1 122, w tym 815 urządzeń mechanicznych i 307 urządzeń elektrycznych.

2.10. Działalność represyjna

W 2013 r. dyrektorzy urzędów górniczych skierowali do sądów rejonowych 323 wnioski o ukaranie sprawców naruszających przepisy. Wnioski do sądów rejonowych w 145 przypadkach skierowane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności wypadków i zagrożeń w zakładach górniczych, a w 178 przypadkach w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach górniczych. Liczba rozpoznanych spraw przez sądy rejonowe w 2013 r. wyniosła 279.

Tab. 2.10.1. Liczba wniosków skierowanych do sądów rejonowych przez dyrektorów urzędów górniczych

Dyrektor OUG (SUG) w:	Ilość wniosków skierowanych do sądów rejonowych – OGÓŁEM	Ilość wniosków skierowanych w związku z zaistniałymi wypadkami i zagrożeniami	Ilość wniosków skierowanych w związku z przeprowadzonymi kontrolami
Gliwicach	89	65	24
Katowicach	94	54	40
Rybniku	69	16	53
Lublinie	5	0	5
Wrocławiu	20	6	14
Kielcach	16	0	16
Krakowie	3	2	1
Krośnie	3	0	3
Poznaniu	17	0	17
Warszawie	5	0	5
SUG	2	2	0
Ogółem	323	145	178

Tab. 2.10.2. Wykaz spraw i liczba osób ukaranych przez sądy rejonowe w 2013 r.

OUG (SUG) w:	Ilość wniosków skier. do sądów rejonowych	Ilość wniosków rozp. przez sądy rejonowe	Orzeczona grzywna (w zł)	Uniewin- nienia (przeda- wnienia, umorzenia)	Ilość osób ukaranych				
					kierow- nictwo	dozór wyższy	dozór średni	dozór niższy	inne osoby
Gliwicach	89	84	67 600	2	16	26	24	3	13
Katowicach	94	73	66 100	0	10	16	25	0	22
Kielcach	16	18	24 600	0	6	0	0	0	12
Krakowie	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Krośnie	3	3	4 050	0	2	0	0	0	1
Lublinie	5	2	1 300	0	0	0	0	0	2
Poznaniu	17	22	41 500	2	3	0	0	1	16
Rybniku	69	55	38 250	0	6	13	28	2	6
Warszawie	5	5	3 900	0	0	0	0	0	5
Wrocławiu	20	15	16 000	2	4	0	2	1	6
SUG	2	2	1 000	0	0	0	0	0	2
Razem	323	279	264 300	6	47	55	79	7	85

Suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 264 300 zł, a średnia wysokość kary grzywny 947 zł (bez uwzględnienia ilości wniosków zakończonych uniewinnieniami, przedawnieniami, umorzeniami). Dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do sądów rejonowych oraz orzeczonych grzywien przedstawia tabela 2.10.1.

W 2013 roku Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wydał 3 decyzje zakazujące wykonywania czynności osobom, które wykonywały czynności:

- kierownika działu mierniczo-geologicznego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,
- osoby średniego dozoru ruchu w specjalności budowlanej w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,
- osoby kierownictwa ruchu w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.

W 2013 r. dyrektorzy urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze zastosowali w 1 124 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego przewidziane w art. 41 Kodeksu wykroczeń.

W 21 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego zostały nałożone w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych wypadków i zagrożeń (z czego 14 w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów urzędów górniczych), a w 1 103 przypadkach w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli (z czego 1 071 środków zostało nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych, a 32 środków zostało nałożonych w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów OUG/SUG skierowanego do pracodawcy).

Liczba środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli oraz zaistniałymi wypadkami przedstawiono w tabeli 2.10.3.

Tab. 2.10.3. Liczba środków oddziaływania wychowawczego z wyszczególnieniem środków zastosowanych w związku z wypadkami, zagrożeniami i kontrolami

OUG (SUG) w:	Ilość zastosowanych środków – OGÓŁEM			Ilość zastosowanych środków w związku z wypadkami i zagrożeniami:			Ilość zastosowanych środków w związku z kontrolami:		
	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem dyr. OUG/SUG	Razem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem dyr. OUG/SUG	Razem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem dyr. OUG/SUG	Razem
Gliwicach	251	19	270	0	1	1	251	18	269
Katowicach	107	7	114	0	7	7	107	0	107
Kielcach	0	1	1	0	1	1	0	0	0
Krakowie	53	0	53	0	0	0	53	0	53
Krośnie	40	0	40	0	0	0	40	0	40
Lublinie	54	0	54	0	0	0	54	0	54
Poznaniu	4	0	4	0	0	0	4	0	4
Rybniku	472	5	477	0	5	5	472	0	472
Warszawie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wrocławiu	62	3	65	3	0	3	59	3	62
SUG	14	5	19	0	0	0	14	5	19
RAZEM OUG/SUG	1 057	40	1 097	3	14	17	1 054	26	1 080
WUG	21	6	27	4	0	4	17	6	23
Ogółem	1 078	46	1 124	7	14	21	1 071	32	1 103

W 2013 r. grzywnami w drodze mandatu karnego zostało ukaranych 1 365 osób na kwotę 552 550 zł. Ukarano 95 osób kierownictwa, 172 osoby wyższego dozoru ruchu, 611 osób średniego dozoru ruchu, 70 osób niższego dozoru ruchu oraz 417 innych osób. Liczbę osób ukaranych mandatem karnym z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru ruchu oraz łączną kwotę grzywnien nałożonych mandatem karnym w 2013 r. przedstawia tabela 2.10.4.

Na podstawie art. 175 ust. 1 pkt 2 lit. b Pgg Prezes Wyższego Urzędu Górniczego nałożył 2 kary pieniężne na przedsiębiorców – średnia wysokość kary pieniężnej 10 500 zł. Na podstawie art. 175 ust. 2 pkt 2 tej ustawy Prezes Wyższego Urzędu Górniczego nałożył karę pieniężną na kierownika ruchu zakładu górniczego – wysokość kary pieniężnej 4 060,95 zł.

Tab. 2.10.4. Liczba osób ukaranych mandatem karnym z podziałem na osoby kierownictwa i dozoru oraz łączna kwota grzywien nałożonych w 2013 r.

OUG (SUG) w:	Ilość osób ukaranych mandatem karnym	Łączna kwota nałożonych grzywien	Ukarano osób				
			kierow- nictwo	dozór wyższy	dozór średni	dozór niższy	inne osoby
Gliwicach	276	130 500	7	58	188	2	21
Katowicach	303	124 100	12	42	171	28	50
Kielcach	51	19 750	12	2	2	5	30
Krakowie	72	23 900	16	9	13	8	26
Krośnie	28	9 300	2	2	2	5	17
Lublinie	69	27 600	6	1	20	6	36
Poznaniu	128	43 450	18	1	10	7	92
Rybniku	233	91 600	6	33	137	3	54
Warszawie	28	9 400	1	0	0	1	26
Wrocławiu	82	33 100	9	2	26	4	41
SUG	45	20 300	4	9	13	0	19
WUG	50	19 550	2	13	29	1	5
RAZEM OUG/ SUG, WUG	1 365	552 550	95	172	611	70	417

2.11. Działalność komisji powoływanych przez Prezesa WUG

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest uprawniony do powoływania specjalnych komisji w celu kompleksowego opiniowania stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń naturalnych i technicznych w zakładach górniczych oraz zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego. W 2013 r. działały następujące komisje specjalne Prezesa WUG:

- Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie,
- Komisja do spraw Ochrony Powierzchni,
- Komisja do spraw Zagrożeń Naturalnych w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny,
- Komisja do spraw Zagrożeń Naturalnych w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie spotkała się na posiedzeniach w 2013 roku dwukrotnie. Grupa Robocza (w ramach tej Komisji) do spraw Górnictwa Węgla Kamiennego odbyła w 2013 roku trzy posiedzenia, w dniach 3 kwietnia 2013 r., 3 lipca 2013 r. oraz 30 października 2013 r. Komisja w roku 2013 podjęła dwie uchwały.

W dniu 11 kwietnia 2013 r. na posiedzeniu Komisji podjęto uchwałę dotyczącą rozpowszechnienia Katalogu dobrych praktyk, których wdrożenie w zakładach przeróbki mechanicznej węgla kamiennego powinno poprawić stan bezpieczeństwa, warunki i higienę pracy. Komisja zaleciła wzmocnienie działań przedsiębiorców w zakresie bhp.

W dniu 21 listopada 2013 r. na posiedzeniu Komisji podjęto uchwałę dotyczącą obliczania przez przedsiębiorców górniczych nakładów finansowych na cele bhp oraz kosztów wypadków przy pracy zgodnie z opracowaniami:

- „Wykaz stanowisk kosztów do sporządzania zestawienia nakładów finansowych na cele BHP”;
- „Rodzaje kosztów ponoszonych przez przedsiębiorcę w związku z wypadkiem przy pracy”.

Do zadań Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie należy przygotowywanie i przedkładanie Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego opinii dotyczących stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, w szczególności:

1. bezpieczeństwa i higieny pracy;
2. zastosowania przepisów wydanych na podstawie art. 120 ust. 1 i 2 lub art. 124 Pgg;
3. szkoleń prowadzonych dla osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych oraz specjalistycznych szkoleń w zakresie ratownictwa górniczego;
4. zagadnień niewymienionych w pkt 1–3, istotnych dla bezpieczeństwa pracy w górnictwie, wskazanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Komisja do spraw Ochrony Powierzchni w roku 2013 odbyła 3 posiedzenia, w trakcie których zaopiniowała:

1. „Zasady stosowania zweryfikowanej Górniczej Skali Intensywności Drgań GSIGZWKW-2012 do prognozy i oceny skutków oddziaływania wstrząsów indukowanych eksploatacją złóż węgla kamiennego w zakładach górniczych Kompanii Węglowej S.A. na obiekty budowlane i ludzi” – opracowane przez Kompanię Węglową S.A.
2. „Program ochrony powierzchni w aspekcie eksploatacji górniczej KWK „Rydułtowy – Anna” ujętej w planie ruchu na lata 2013 – 2016” – opracowany przez Kompanię Węglową S.A. – O/KWK „Rydułtowy – Anna”.
3. „Program eksploatacji złoża rud miedzi w filarze ochronnym Miasta Lubina w latach 2014 – 2016” – opracowany przez KGHM Polska Miedź S.A. – O/ZG „Lubin”.

Przedmiotem posiedzeń Komisji ds. Zagrożeń Naturalnych w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny (8 posiedzeń) i Komisji ds. Zagrożeń Naturalnych w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Rudy Miedzi (3 posiedzenia) było opiniowanie:

- kompleksowych projektów eksploatacji pokładów i złóż zagrożonych tąpnięciami oraz aneksów do tych projektów – 20 przypadków,
- projektów technicznych ścian – 7 przypadków,
- projektów eksploatacji nowymi systemami – 1 przypadek,
- wytycznych rozpoznania potencjalnych zjawisk gazogeodynamicznych i prowadzenia robót w tym zagrożeniu, prowadzenia i rozpoznania zagrożenia gazowego i prowadzenia robót w tym zagrożeniu – 2 przypadki.

2.12. Nadzór nad szkoleniami w górnictwie

Dla zapewnienia należytego poziomu oraz wysokiej jakości szkoleń pracowników zakładów górniczych, organy nadzoru górniczego sprawowały nadzór i kontrolę nad szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego. Przedstawiciele urzędów górniczych przeprowadzili kontrole w zakładach górniczych oraz jednostkach organizacyjnych trudniących się szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych, dotyczące sprawdzenia posiadania odpowiedniej kadry oraz środków umożliwiających właściwe szkolenie. W 2013 roku pracownicy urzędów górniczych wykonali 176 roboczodniówek kontrolnych w tym zakresie.

Przeprowadzone kontrole w zakresie szkoleń prowadzonych przez przedsiębiorców i jednostki organizacyjne wykazały szereg nieprawidłowości. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami: wydane zostały decyzje nakazujące ich usunięcie; nałożone zostały grzywny w drodze mandatów karnych lub zastosowano ostrzeżenia zgodnie z art. 41 Kodeksu wykroczeń.

Niezależnie od działalności kontrolnej prowadzono również działania mające na celu podniesienie jakości prowadzonych szkoleń. W ramach promowania nowoczesnych metod szkolenia, Wyższy Urząd Górniczy zorganizował spotkanie przedstawicieli służb BHP przedsiębiorców podziemnych zakładów górniczych, które odbyło się w dniach: 14 i 15.03.2013 r. w KGHM Polska Miedź S.A. w Lubinie. Spotkanie miało na celu między innymi wymianę doświadczeń w zakresie nowoczesnych metod szkolenia pracowników zatrudnianych w podziemnych zakładach górniczych, ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń praktycznych. Uczestnicy spotkania mieli okazję zapoznać się z rozwiązaniami zastosowanymi w KGHM Polska Miedź S.A. w zakresie szkoleń i adaptacji zawodowej pracowników w Oddziale Szkoleniowym ZG Lubin.

Przy współudziale Instytutu Technik Innowacyjnych EMAG w Katowicach, Wyższy Urząd Górniczy zorganizował seminarium dla dyrektorów zespołów bhp przedsiębiorców podziemnych zakładów górniczych na temat: „Przygotowanie zawodowe oraz kompetencje osób dozoru ruchu a stan bezpieczeństwa w podziemnych zakładach górniczych”, które odbyło się w dniu 16 października 2013 r. w siedzibie ITI EMAG w Katowicach.

2.13. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie

W roku 2010 na wniosek Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego został uruchomiony strategiczny projekt badawczy pn. „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. Projekt ten ogłosiło Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) – instytucja wspierająca polskie jednostki naukowe oraz przedsiębiorstwa w rozwijaniu ich zdolności do tworzenia i wykorzystywania rozwiązań opartych na wynikach badań naukowych.

Pierwszych pięć tematów zostało sformułowanych w taki sposób, aby obejmowały swoim zakresem niezrealizowane wnioski Komisji, powoływanych przez Prezesa WUG dla zbadania przyczyn i okoliczności zdarzeń zaistniałych w ostatnim dziesięcioleciu, przy czym uwzględniono również kwestię bezpieczeństwa górników pracujących w warunkach zagrożenia klimatycznego. Natomiast kolejne trzy tematy dotyczą głównie wniosków z dziedziny energomaszynowej, przedstawionych przez Komisję badającą przyczyny i okoliczności zapalenia i wybuchu metanu w 2009 roku w KHW S.A. KWK „Wujek” Ruch „Śląsk”.

Opisywany strategiczny projekt badawczy zawiera obecnie następujące zadania:

1. Opracowanie nowej kategoryzacji zagrożeń naturalnych w podziemnych zakładach górniczych wraz z jej doświadczalną weryfikacją,
2. Opracowanie zasad projektowania robót górniczych w warunkach występowania skojarzonego zagrożenia metanowo-pożarowego w aspekcie systemów przewietrzania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,
3. Opracowanie zasad pomiarów i badań parametrów powietrza kopalnianego dla oceny zagrożenia metanowego i pożarowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,
4. Poprawa efektywności odmetanowania górotworu w warunkach dużej koncentracji wydobywania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny,
5. Opracowanie zasad zatrudniania pracowników w warunkach zagrożenia klimatycznego w podziemnych zakładach górniczych,
6. Opracowanie rozwiązań wraz z aparaturą pomiarową umożliwiającą przeprowadzenie pomiarów oraz diagnozowanie kabli i przewodów elektroenergetycznych w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu i/lub pyłu węglowego,
7. Opracowanie funkcjonalnego systemu bezprzewodowej łączności ratowniczej z możliwością stosowania w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu i/lub pyłu węglowego,
8. Opracowanie systemu gazometrycznego powodującego natychmiastowe wyłączenie energii zasilającej maszyny i urządzenia w przypadku nagłego wypływu metanu ze zrobów do wyrobisk eksploatacyjnych,
9. Wyznaczanie współczynnika korekcji pomiędzy automatycznym pomiarem prędkości powietrza a uśrednioną wartością prędkości mierzoną anemometrem ręcznym,
10. Opracowanie systemu zarządzania zmęczeniem u pracowników zatrudnionych w wyrobiskach podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny,
11. Opracowanie odzieży ochronnej dla ratowników górniczych,
12. Opracowanie systemów orientacji i sygnalizowania kierunku wycofania się załogi na drogach ucieczkowych w chodnikach przyścianowych.

Oczekuje się, że wdrożenie w zakładach górniczych produktów końcowych realizacji poszczególnych tematów będzie drogą do minimalizacji zagrożeń i zwiększenia poprawy bezpieczeństwa pracy w obszarach, które w ostatnich latach najczęściej wiązały się z wypadkami w zakładach górniczych.

Przedstawiciele WUG w 2013 roku wnosili uwagi (pod kątem merytorycznym) do rocznych i półrocznych raportów z realizacji zadań badawczych nr 1–5. Uwagi te były przedstawiane i wyjaśniane na spotkaniach, organizowanych w siedzibie WUG, z przedstawicielami konsorcjów, realizujących poszczególne zadania.

Ponadto w 2013 roku pracownicy WUG zaangażowani byli w zagadnienia dotyczące:

- uruchomienia w czynnym zakładzie górniczym podziemnego zgazowania węgla,
- kontroli i badania zjawiska zagrożenia siarkowodorowego i wyrzutowego w kopalniach rud miedzi,
- współpracy z jednostkami naukowymi (Politechnika Śląska w Gliwicach) i instytutami Naukowo-Badawczymi (GIG w Katowicach i CIOP-PIB w Warszawie) w ramach zadań realizowanych przez NCBiR dotyczących kategoryzacji zagrożeń, w zakresie zagrożeń pyłami kopalnianymi, radiacyjnym, hałasem oraz wibracją.

3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna

W oparciu o wymogi ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, standardy kontroli z 2012 r. oraz przepisy wewnętrzne Prezesa WUG, kontrolę jednostek podległych oraz kontrolę wewnętrzną prowadził Samodzielny Wydział do spraw Kontroli WUG. Realizując zatwierdzony przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego „Plan kontroli okręgowych urzędów górniczych i SUG w 2013 r.”, przeprowadzono sześć kontroli planowanych w jednostkach podległych i nadzorowanych, a mianowicie w:

- Okręgowym Urzędzie Górniczym w Rybniku, w terminie od 4 do 11 marca 2013 r.,
- Okręgowym Urzędzie Górniczym w Kielcach, w terminie od 18 do 22 marca 2013 r.,
- Okręgowym Urzędzie Górniczym w Krośnie, w terminie od 22 do 25 kwietnia 2013 r.,
- Specjalistycznym Urzędzie Górniczym, w terminie od 17 do 21 czerwca 2013 r.,
- Okręgowym Urzędzie Górniczym w Poznaniu, w terminie od 19 do 23 sierpnia 2013 r.,
- Okręgowym Urzędzie Górniczym w Krakowie, w terminie od 7 do 10 października 2013 r.

W związku z wynikami przeprowadzonych kontroli, w każdym przypadku zachodziła potrzeba zobowiązania dyrektora kontrolowanego urzędu górniczego do podjęcia działań, służących poprawie jego funkcjonowania. Zalecenia te sformułowano w ramach wystąpień pokontrolnych Prezesa WUG. Dyrektorzy urzędów pisemnie informowali Prezesa WUG, o podjętych działaniach dla realizacji zaleceń pokontrolnych.

W ramach realizacji „Planu kontroli komórek Wyższego Urzędu Górniczego w 2013 r.” Samodzielny Wydział do spraw Kontroli przeprowadził w dniach od 12 do 15 listopada 2013 r. kontrolę planowaną w Departamencie Energomechanicznym WUG. W związku z wynikami kontroli, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego skierował do Dyrektora Departamentu wystąpienie pokontrolne, zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia pokontrolne.

Ponadto, w ramach czynności nadzorczych nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów górniczych, pracownicy departamentów merytorycznych WUG wykonali 147 roboczodniówek w tym zakresie.

4. Rozpatrywanie skarg i wniosków

W 2013 roku do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego wpłynęło 34 skarg i 6 wniosków — łącznie 40 spraw, z których:

- 23 sprawy (22 skargi i 1 wniosek) dotyczyły działalności organów nadzoru górniczego lub jego pracowników,
- 17 spraw (12 skarg i 5 wniosków) dotyczyło działalności przedsiębiorców górniczych.

Żadna z wniesionych skarg i wniosków nie dotyczyła Wyższego Urzędu Górniczego i Specjalistycznego Urzędu Górniczego.

W okresie sprawozdawczym, załatwiono 41 spraw — 35 skarg (w tym 2 skargi z 2012 r.) i 6 wniosków, w tym:

- 27 spraw (22 skargi i 5 wniosków) załatwiono we własnym zakresie,
- 14 spraw (13 skarg i 1 wniosek) przekazano według właściwości.

Dwie skargi, które wpłynęły do Wyższego Urzędu Górniczego w grudniu 2012 r., załatwiono terminowo w styczniu 2013 r., natomiast 1 skarga, która wpłynęła w dniu 23.12.2013 r. została załatwiona w styczniu 2014 r. W zakresie podjętych rozstrzygnięć w 2013 r., z ogólnej liczby 27 spraw (22 skargi i 5 wniosków), rozpatrzonych przez Wyższy Urząd Górniczy, 6 spraw (4 skarg i 2 wnioski) uznano za zasadne. W 12 przypadkach, sprawy (9 skarg i 3 wnioski), po ich rozparzeniu uznano za bezzasadne. W odniesieniu do 9 rozpatrzonych skarg, postępowanie zakończone zostało „innym” rozstrzygnięciem.

W 2013 r., do okręgowych urzędów górniczych wpłynęło 131 skarg i wniosków, z których urzędy rozpoznały i załatwiły we własnym zakresie 125 spraw, a 6 przekazały do rozpatrzenia innym organom, według właściwości rzeczowej i miejscowej.

Tab. 4.1. Zestawienie załatwionych skarg i wniosków w roku 2013 przez Wyższy Urząd Górniczy, okręgowe urzędy górnicze oraz Specjalistyczny Urząd Górniczy

L.p	Jednostka organizacyjna	załatwiono w okresie sprawozdawczym			sposób załatwienia			przetępiono (ogółem z rubr. 4 i 5)
		ogółem (4 + 5)	przekazano wg właściwości	załatwiono we własnym zakresie	pozytywny	negatywny	inny	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wyższy Urząd Górniczy								
-	-	41	14	27	6	12	9	-
JEDNOSTKI PODLEGŁE I NADZOROWANE – Okręgowe Urzędy Górnicze i SUG								
1	Gliwice	14	-	14	4	4	6	-
2	Katowice	3	-	3	2	1	-	-
3	Kielce	26	2	24	9	15	-	1
4	Kraków	5	-	5	1	4	-	-
5	Krosno	19	2	17	9	8	-	-
6	Lublin	4	1	3	2	1	-	-
7	Poznań	26	-	26	13	13	-	-
8	Rybnik	1	-	1	1	-	-	-
9	Warszawa	15	1	14	7	7	-	-
10	Wrocław	18	-	18	4	14	-	1
11	SUG	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM OUG, SUG		131	6	125	52	67	6	2
SUMA (WUG, OUG, SUG)		172	20	152	58	79	15	2

Analiza załatwionych spraw przez WUG i okręgowe urzędy górnicze, wskazuje, że można je podzielić na kilka grup tematycznych. W szczególności były to sprawy związane ze stosowaniem Pgg (100 spraw), niewłaściwym wykonywaniem czynności nadzorczych lub kontrolnych przez pracowników urzędów (12 spraw) oraz stosunkami wodnymi i podtapianiem gruntów (8 spraw).

W zakresie załatwionych spraw przez Wyższy Urząd Górniczy, dotyczących działalności okręgowych urzędów górniczych, istotne przyczyny wniesienia skarg to:

- nierzetelne lub nieskuteczne wykonywanie czynności kontrolnych w nadzorowanych zakładach górniczych,
- podejrzenie o nieetyczne postępowanie osób kierownictwa lub pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych,

- niewłaściwe relacje pomiędzy kierownictwem Urzędu a pracownikami.

W odniesieniu do skarg załatwionych przez okręgowe urzędy górnicze, a dotyczących działalności przedsiębiorców górniczych, do istotnych przyczyn ich wniesienia zaliczyć należy:

- naruszenie warunków koncesji,
- naruszanie obowiązujących przepisów w trakcie prowadzenia robót górniczych, a w szczególności w odniesieniu do występujących zagrożeń naturalnych i technicznych,
- prowadzenie działalności górniczej przez przedsiębiorców wydobywających kopaliny niezgodnie z planem ruchu lub bez planu ruchu.
- lekceważenie przez przedsiębiorców górniczych powinności z zakresu ochrony środowiska,
- prowadzenie działalności górniczej przez przedsiębiorców wydobywających kopaliny z naruszeniem wymogów Pgg, w tym naruszanie przepisów dotyczących wykonywania robót strzałowych.

5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego

Zgodnie z art. 146 ust. 4 Pgg w razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę związaną z działalnością górniczą albo jego następcy prawnego roszczenia o naprawę szkody przysługują przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy miejscowo organ nadzoru górniczego.

Do dnia 31 grudnia 2013 r. do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o roszczenia z art. 146 ust. 4 Pgg, wpłynęło dziewięć spraw o naprawę szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W ośmiu przypadkach dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych, wyjaśniając kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa, odmówili zawarcia ugody, jedna sprawa jest w toku. Przed sądem powszechnym: zakończyła się jedna sprawa z udziałem dyrektora okręgowego urzędu górniczego — wszczęta w 2010 r., toczą się trzy sprawy z udziałem Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa — zastępującej dyrektora okręgowego urzędu górniczego.

6. Działalność legislacyjna

6.1. Opracowywanie projektów aktów normatywnych

W 2013 r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego kontynuował prace legislacyjne dotyczące następujących projektów rozporządzeń:

1. projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia Odznaki Honorowej Zasłużonego dla Bezpieczeństwa w Górnictwie, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia;
2. projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych.

Ponadto, wobec niezakończenia prac legislacyjnych nad pakietem aktów wykonawczych będących we właściwości Ministra Gospodarki, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego opracował, uzgodnił i przekazał do podpisu projekt rozporządzenia Ministra Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych, przesuwającego datę wejścia w życie nowelizowanego aktu na 1 stycznia 2015 r.

W Dzienniku Ustaw ogłoszono:

1. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska:
  - z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. poz. 230), nad którym Prezes Wyższego Urzędu Górniczego zakończył prace w 2012 r.,
  - z dnia 26 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz. U. poz. 751);

2. rozporządzenie Rady Ministrów dnia 15 października 2013 r. w sprawie ustanowienia Odznaki Honorowej Zasłużonego dla Bezpieczeństwa w Górnictwie, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia (Dz. U. poz. 1275).

6.2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych i innych dokumentów rządowych oraz projektów aktów prawa Unii Europejskiej

Wyższy Urząd Górniczy uczestniczył w procesie tworzenia aktów normatywnych oraz innych dokumentów rządowych w ramach międzyresortowego postępowania uzgadniającego i opiniodawczego, w tym przez udział w konferencjach uzgodnieniowych i komisjach prawnych.

Udział Wyższego Urzędu Górniczego w 2013 r. w postępowaniu legislacyjnym dotyczącym projektów aktów normatywnych odbywał się dwutorowo, tj. przez:

1. przedstawienie stanowiska Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego bezpośrednio organowi występującemu z inicjatywą prawodawczą lub Ministrowi Środowiska;
2. przedstawienie stanowiska Wyższego Urzędu Górniczego w sprawach projektów, które zostały otrzymane za pośrednictwem Ministerstwa Środowiska.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w 2013 r. uzgodnił lub zaopiniował 119 dokumentów.

W 2013 r. Wyższy Urząd Górniczy uczestniczył w opiniowaniu następujących projektów aktów prawa Unii Europejskiej:

1. projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmieniającej dyrektywę 2004/35/WE (dyrektywa została opublikowana w dniu 28 czerwca 2013 r. jako dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE (Dz. Urz. UE L 178 z 28.06.2013, str. 66));
2. projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym (dyrektywa została opublikowana w dniu 28 grudnia 2013 r. jako dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („rozporządzenie w sprawie IMI”) (Dz. Urz. UE L 354 z 28.12.2013, str. 132)).

7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami

W 2013 r. Wyższy Urząd Górniczy prowadził stałą współpracę z ministerstwami, centralnymi urzędami administracji rządowej, innymi urzędami administracji państwowej i samorządowej oraz pozostałymi instytucjami publicznymi.

Wyższy Urząd Górniczy współpracuje ściśle z Ministerstwem Środowiska, m.in. biorąc udział w pracach nad projektami aktów prawnych tworzonych w resorcie środowiska. Ponadto, w ramach prowadzonych uzgodnień międzyresortowych, WUG współpracował z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Gospodarki, Ministrem Pracy i Polityki Społecznej, Ministrem Sprawiedliwości, Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego oraz Prezesem Głównego Urzędu Miar.

W ramach systemu nadzoru rynku Prezes WUG prowadził stałą współpracę z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Współdziałanie między obu podmiotami reguluje zawarte 4 września 2013 r. porozumienie o współpracy Wyższego Urzędu Górniczego z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Porozumienie podpisali Prezes WUG i Prezes UOKiK. Miało ono na celu ustalenie skutecznych mechanizmów komunikacji i koordynacji działań w zakresie systemu kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych. Współdziałanie obu instytucji polega m.in. na wzajemnym udostępnianiu danych dotyczących systemu kontroli wyrobów, wspólnym tworzeniu projektów aktów prawnych w zakresie systemu kontroli wyrobów oraz współdziałaniu w organizowaniu szkoleń.

Urzędy górnicze współpracowały także z Głównym Inspektorem Pracy, na mocy porozumienia w sprawie szczegółowych zasad współdziałania organów Państwowej Inspekcji Pracy z urzędami górniczymi, zawartego w dniu 26 lutego 2013 r. (poprzednio współpracę regulowało wcześniejsze porozumienie z GIP). W 2013 r. w ramach współpracy z Państwową Inspekcją Pracy urzędy górnicze współdziałały z organami PIP w przeprowadzaniu kontroli w wybranych zakładach górniczych oraz w załatwianiu skargi wniosków dotyczących warunków pracy górników. Celem współpracy było także sprawdzenie stosowanej w kopalniach profilaktyki zagrożeń wypadkowych oraz zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (przede wszystkim w odniesieniu do stanowisk pracy pod ziemią), a także przestrzeganie prawa pracy i przepisów bhp przez pracodawców.

Prezes WUG prowadził również stałą współpracę z Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego, kierując się zapisami porozumienia zawartego w dniu 26 lutego 2013 r. (poprzednio współpracę regulowało wcześniejsze porozumienie z UDT). Współpraca dotyczyła wymiany doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa urządzeń technicznych, prowadzenia analiz w zakresie oceny bezpieczeństwa funkcjonowania urządzeń technicznych w zakładach górniczych, jak również wymiany informacji przy opiniowaniu projektów i ocenie obowiązujących aktów prawnych oraz norm w dziedzinach zainteresowania urzędów górniczych oraz Urzędu Dozoru Technicznego.

W 2013 roku Wyższy Urząd Górniczy kontynuował rozpoczętą w 2009 roku współpracę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie działań prewencyjnych zmierzających do ograniczenia ryzyka zaistnienia wypadków i niebezpiecznych zdarzeń związanych z zagrożeniami występującymi w górnictwie, szczególnie w górnictwie podziemnym. W ramach tej współpracy w 2013 roku Wyższy Urząd Górniczy opracował materiały promujące bezpieczeństwo i higienę pracy: pięć broszur i trzy ulotki o tematyce dotyczącej zagrożeń występujących w górnictwie. W ramach realizacji programu adaptacyjnego, w 2013 roku przeprowadzone zostały warsztaty dla osób niższego i średniego dozoru ruchu o krótkim stażu pracy, zatrudnionych w kopalniach węgla kamiennego na temat: „Podstawowe prawa i obowiązki osób dozoru ruchu zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych”. Przeprowadzono cztery jednodniowe warsztaty obejmujące zagadnienia:

1. zasad prowadzenia ruchu zakładu górniczego;
2. zakresów czynności osób dozoru ruchu;
3. szkoleń i adaptacji zawodowej;
4. organizacji pracy;
5. obsługi maszyn i urządzeń górniczych;
6. postępowania w przypadku zaistnienia wypadków i niebezpiecznych zdarzeń.

W sumie przeszkolonych zostało 137 osób dozoru ruchu.

Prezes WUG brał czynny udział w pracach licznych innych organizacji publicznych. Zasiada w Radzie Społecznej Politechniki Śląskiej, Konwencie AGH w Krakowie, Konwencie Akademickiej Uczelni Zawodowej Zagłębia Miedziowego w Lubinie oraz w Radach Naukowych Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach i ITI EMAG.

Dominującą formą współpracy urzędów górniczych z organami samorządu terytorialnego była działalność zespołów porozumiewawczych i konsultacyjnych. Zadaniem tych gremiów jest tworzenie platformy dla realizacji warunków zrównoważonego rozwoju gmin górniczych, umożliwienie wykonywania uprawnień przedsiębiorcy, wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, oraz dążenie do minimalizacji i terminowego naprawienia szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych. Ważnym celem posiedzeń zespołów porozumiewawczych – w których obok przedstawicieli nadzoru górniczego zasiadają samorządowcy i przedsiębiorcy górniczy – jest kształtowanie niekonfliktowych warunków prowadzenia eksploatacji górniczej pod terenami gmin górniczych oraz właściwa koordynacja prac projektowych, profilaktycznych i naprawczych.

W 2013 roku odbyły się 22 posiedzenia 14 spośród 17 istniejących zespołów porozumiewawczych. W 17 posiedzeniach uczestniczyli pracownicy WUG.

Przedstawiciele OUG w Gliwicach uczestniczyli w pracach:

- Zespołów Porozumiewawczych ds. oceny eksploatacji górniczej pod terenami miast: Piekary Śląskie, Mikołów, Ruda Śląska, Knurów, Zabrze oraz gminy Gierałtówce.
- Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji działalności górniczej i budowy autostrady A-1 na odcinku od węzła „Sośnica” do węzła „Bełk”.
- Zespołu Porozumiewawczego dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu w granicach Gminy Bytom.

Przedmiotem posiedzeń były zagadnienia związane z: ochroną obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej przed skutkami eksploatacji górniczej, profilaktyką górniczą i budowlaną mającą za zadanie minimalizację wpływów górniczych oraz naprawą szkód w obiektach budowlanych, kanalizacji i ciągach komunikacyjnych. W szczególności skupiano się na działaniach podejmowanych w celu ograniczenia powstawania nowych i powiększania istniejących obszarów zalewiskowych i podtopień terenu. Przedstawiciele kopalń omówili dokonaną eksploatację górniczą i jej wpływ na powierzchnię oraz zreferowali zamierzenia eksploatacyjne i związane z nimi, przewidywane zagrożenia dla powierzchni terenu. Przedstawili również harmonogram napraw szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego oraz jego realizację.

Przedstawiciele OUG w Katowicach uczestniczyli w pracach Zespołów Porozumiewawczych dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu w granicach administracyjnych miast: Katowice i Bieruń.

Na posiedzeniach przedstawiono sprawozdania z przebiegu eksploatacji dokonanej oraz projektowanej przez poszczególne kopalnie. Zaprezentowano stan naprawy szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego oraz działania mające na celu zminimalizowanie oddziaływania na powierzchnię. Przedstawiciele organów samorządowych informowali zebranych o współpracy z przedsiębiorcami górniczymi oraz związanymi z tym problemami. Na posiedzeniach zespołu dla miasta Katowice szczegółowo omawiano wyniki cyklicznych pomiarów wychylenia wieży spadochronowej w Parku im. T. Kościuszki w Katowicach, natomiast na posiedzeniach zespołu dla miasta Bieruń uwagę skupiano na oddziaływaniu wstrząsów wysokoenergetycznych i zmianach stosunków wodnych w wyniku działalności górniczej. Przedstawiciele kopalń referowali również realizację harmonogramu naprawy szkód górniczych.

Przedstawiciele OUG w Krakowie uczestniczyli w pracach Zespołu Porozumiewawczego ds. eksploatacji w filarach ochronnych ZG „Trzebionka” S.A. w likwidacji.

Na XIX posiedzeniu zespołu przedstawiono realizację uchwał podjętych na XVIII spotkaniu. Kierownik ruchu zakładu górniczego złożył sprawozdanie z przebiegu prowadzonej likwidacji górniczych obiektów budowlanych oraz przedstawił aktualny stan likwidacji zakładu górniczego. Uczestnicy posiedzenia zostali zapoznani z szeregiem wyników pomiarów i opracowań, powstałych w związku z faktem zaprzestania działalności ZG „Trzebionka” w likwidacji. Posiedzenie zakończyło przyjęcie uchwały o końcu pracy Zespołu, w związku z wykonaniem wszystkich prac i obowiązków, wynikających z planu ruchu zakładu górniczego w likwidacji.

Przedstawiciele OUG w Lublinie uczestniczyli w pracach Zespołu Porozumiewawczego dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górniczej na powierzchnię terenu w granicach gmin Cyców, Ludwin i Puchaczów.

Na posiedzeniach przedstawiana była planowana eksploatacja L.W. „Bogdanka” S.A. i jej prognozowany wpływ na powierzchnię terenu. Poruszano problemy szkód spowodowanych działalnością górniczą, w szczególności w obiektach budowlanych, oraz powstaniem lokalnych podtopień i niecek bezodpływowych. Przedstawiciele kopalni omawiali potencjalny wpływ wstrząsów górniczych na powierzchnię w granicach terenu górniczego. Wójtowie Gmin Cyców, Ludwin i Puchaczów zgłaszali problemy nurtujące mieszkańców, związane z działalnością górniczą.

Przedstawiciele OUG w Rybniku uczestniczyli w pracach:

- Zespołów Porozumiewawczych dla koordynacji eksploatacji pod terenami miast: Pszów, Radlin, Rybnik, Rydułtowy i Wodzisław Śląski oraz gmin: Marklowice i Gaszowice.
- Zespołu Porozumiewawczego dla koordynacji działalności w rejonie oddziaływania wpływów eksploatacji kopalni „Borynia” i kopalni „Jas-Mos” na płatną autostradę A-1 na odcinku od węzła Świerklany do granicy państwa w Gorzyczkach.

Na posiedzeniach omawiano realizację warunków zawartych w postanowieniach opiniujących plany ruchu poszczególnych kopalń oraz w opiniach do tych planów właścicieli i administratorów ważniejszych obiektów i głównego uzbrojenia terenu. Referowany był zakres dokonanej eksploatacji górniczej oraz przedstawiano plany eksploatacyjne kopalń dla określonych interwałów czasowych, wraz z prognozą wpływów na powierzchnię. Szczególną uwagę poświęcono problemom związanym z występowaniem budynków wychylonych powyżej 20 mm/m oraz wpływom wstrząsów wysokoenergetycznych na powierzchnię. Każdorazowo omawiana była realizacja harmonogramu usuwania szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego.

Przedstawiciele OUG we Wrocławiu uczestniczyli w pracach Zespołu Porozumiewawczego ds. koordynacji ochrony powierzchni miasta Polkowice w związku z działalnością górniczą. Tematyka posiedzeń koncentrowała się głównie na wpływie wstrząsów wysokoenergetycznych na obiekty powierzchniowe, w szczególności wielokondygnacyjne obiekty budowlane. Przedstawiciel KGHM S.A. przedstawiał gestorom powierzchni informacje o pomiarach na stanowiskach sejsmicznych oraz o wynikach pomiarów wychyleń obiektów budowlanych. Obradujący byli zapoznawani ze stanem monitoringu geodezyjnego powierzchni terenu, rozmieszczeniem stanowisk pomiarowych i wynikami pomiarów deformacji. Omawiano również przypadki szkód górniczych w obiektach liniowych spowodowanych przez występujące deformacje ciągłe.

Istniejący Zespół Porozumiewawczy ds. koordynacji ochrony powierzchni miasta Lubin w związku z działalnością górniczą w 2013 r. nie odbył ani jednego posiedzenia.

8. Współpraca z zagranicą, integracja europejska

Jedną z form doskonalenia metod pracy polskiego nadzoru górniczego jest czerpanie z doświadczeń urzędów górniczych i pokrewnych instytucji na całym świecie. Polski nadzór górniczy chętnie dzieli się wiedzą z partnerami z innych krajów oraz bierze aktywny udział w ważnych międzynarodowych wydarzeniach świata górniczego.

W 2013 r. w ramach współpracy z zagranicznymi jednostkami nadzoru górniczego, jednostkami badawczymi i uniwersyteckimi oraz instytucjami Unii Europejskiej 23 pracowników urzędów górniczych odbyło 18 podróży służbowych do 11 krajów: Belgii, Holandii, Irlandii, Kanady, Luksemburga, Macedonii, Niemiec, Serbii, Słowacji, Turcji i Włoch. Pracownicy Wyższego Urzędu Górniczego i okręgowych urzędów górniczych uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, podczas których brali udział w obradach oraz odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych, świata nauki i przemysłu. Brali również udział w posiedzeniach grup roboczych działających przy Komisji Europejskiej.

Na międzynarodowym forum wygłosili 4 referaty zatytułowane:

- Rekultywacja w pozyskaniu gazu i ropy naftowej;
- Projekty badawcze w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy w kopalniach, realizowane na wniosek Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego;
- Doświadczenia w zarządzaniu państwowymi i prywatnymi projektami górniczymi z uwzględnieniem procesu prywatyzacji, w tym projektów i koncesji publiczno-prawnych;
- Dostosowanie organizacji ratownictwa górniczego do potrzeb polskiego górnictwa.

Przedstawili również prezentacje na temat: zagrożeń tlenkami azotu dla zdrowia w polskim górnictwie oraz organizacji i kompetencji organów nadzoru górniczego w Polsce.

Najważniejsze zagadnienia, z jakimi zapoznali się podczas podróży, to:

- nowości techniczne i technologiczne z różnych dziedzin górnictwa;
- wiedza z zakresu elektronicznego ewidencjonowania środków strzałowych oraz stosowanego sprzętu i rozwiązań w tym zakresie, a także z zakresu techniki strzałowej (drgania wywołane robotami strzałowymi);
- perspektywy przemysłu wydobywczego w krajach szybko rozwijających swój potencjał górniczy i posiadających znaczne zasoby surowców mineralnych;
- kwestie rekultywacji obszarów pokopalnianych;
- tematy związane z ratownictwem górniczym na świecie.

W 2013 r. pracownicy urzędów górniczych uczestniczyli w 6 konferencjach i w 1 warsztatach międzynarodowych. Były to:

- Konferencja poświęcona zagadnieniu geologii złóż, wierceń poszukiwawczych, technice strzałowej i ochronie środowiska w zakładach górnictwa odkrywkowego w Starej Leśnej, Słowacja;
- Konferencja Polski przemysł górniczy – potencjał i możliwości współpracy, Izmir, Turcja;
- XXIII Światowy Kongres Górniczy, Montreal, Kanada;
- Polsko-niemiecka konferencja nt. węgla brunatnego, Chociebuż, Niemcy;
- 19. Spotkanie Szefów Urzędów Górniczych w Belgradzie, Serbia;
- 6. Międzynarodowa Konferencja Ratownictwa Górniczego w Niagara Falls, Kanada;
- Warsztaty na temat bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich; Stresa, Włochy.

W 2013 r. pracownicy urzędów górniczych wzięli udział w pracach następujących grup i komitetów działających przy Komisji Europejskiej:

- Stała Grupa Robocza do spraw Przemysłu Wydobywczego Komitetu Doradczego Komisji Europejskiej ds. Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – 2 posiedzenia;
- Grupa współpracy administracyjnej ATEX-ADCO dla Dyrektywy 94/9/WE (Urządzenia i systemy ochronne przeznaczone do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem) – 2 posiedzenia;
- Grupa robocza ATEX działająca w ramach Dyrektywy 94/9/WE (Urządzenia i systemy ochronne przeznaczone do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem) – 2 posiedzenia;
- Grupa Europejskiego Forum Podmorskiego Sektora Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego (EUOAG) – 3 posiedzenia;
- Komitetu ds. dostosowania do postępu naukowego i technicznego dyrektywy 2006/21/WE w sprawie gospodarowania odpadami z przemysłu wydobywczego.

Przedstawiciele WUG brali udział jako eksperci w pracach międzynarodowej grupy roboczej, powołanej przez Rząd Republiki Macedonii, w celu opracowania zaleceń dotyczących najlepszych praktyk w zakresie sposobu działania organów nadzoru nad prowadzeniem działalności w zakresie górnictwa, zmian w regulacjach dotyczących działalności wydobywczej, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy oraz budowania potencjału technicznego w działalności w zakresie górnictwa. Prace w ramach grupy zakończone zostały opracowaniem raportu zawierającego wnioski i rekomendacje.

9. Działalność informacyjna i wydawnicza

Urzędy Górnicze jako jednostki administracji publicznej zobowiązane są do zapewnienia obywatelom dostępu do informacji publicznej. To prawo obywatelskie realizowane jest w pierwszym rzędzie poprzez Biuletyn Informacji Publicznej. BIP to system stron internetowych służący powszechnemu i bezpłatnemu dostępowi do informacji publicznej.

Strony Biuletynu Informacji Publicznej WUG, okręgowych urzędów górniczych oraz SUG były na bieżąco prowadzone i uzupełniane. Dokonywane co roku aktualizacje dotyczą:

- projektów aktów normatywnych oraz projektów dokumentów rządowych opracowywanych w Wyższym Urzędzie Górniczym,
- strategii działania urzędów górniczych,
- stanu przyjmowanych spraw,
- stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie,
- kontroli,
- działalności kontrolnej okręgowych urzędów górniczych,
- majątku w dyspozycji urzędów górniczych.

W roku 2013, podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej informacji dostarczał serwis internetowy Wyższego Urzędu Górniczego. Na bieżąco aktualizowano podstawowe działy strony internetowej WUG, takie jak:

- Wiadomości WUG,
- Rzecznik Prasowy informuje,
- Ze świata,
- Wydawnictwa WUG,
- Konferencje, Seminaria, Konkursy,
- Napisali o nas,
- Statystyki.

Zarazem starano się poszerzyć zakres i różnorodność form komunikacji z odbiorcą. Poszerzono aktywność w serwisie Youtube, gdzie funkcjonuje kanał Wyższego Urzędu Górniczego, dzięki czemu istnieje dodatkowa możliwość publikacji filmów i animacji filmowych o najbardziej typowych wypadkach i zjawiskach pod ziemią. W celu zapewnienia pozytywnego wizerunku WUG i poszerzenia kręgu odbiorców materiałów informacyjno-promocyjnych nadzoru górniczego, prowadzony jest profil Wyższego Urzędu Górniczego w serwisie Facebook oraz istnieje hasło przedmiotowe w Wikipedii. Ponadto na bieżąco zamieszczano informacje oraz materiały w serwisie intranetowym Wyższego Urzędu Górniczego, przeznaczonym do użytku wewnętrznego.

Od 1996 roku Wyższy Urząd Górniczy wydaje miesięcznik „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”, który jest periodykiem naukowo-technicznym. Na jego łamach publikowane są specjalistyczne artykuły dotyczące aktualnych zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska w górnictwie. W każdym wydaniu miesięcznika znajdują się publikacje upowszechniające wiedzę o przepisach i normach prawnych, regulacjach unijnych związanych z górnictwem, opisy wypadków i innych niebezpiecznych zdarzeń, wyniki badań okoliczności i przyczyn wypadków w górnictwie oraz artykuły dotyczące historii górnictwa. Miesięcznik stanowi forum wymiany doświadczeń środowiska naukowego oraz kadry inżynierjno-technicznej. W ramach działań na rzecz podniesienia poziomu merytorycznego czasopisma od 2009 r. funkcjonuje Rada Programowa, w skład której powołano pracowników naukowych uczelni i instytutów naukowo-badawczych. Stosownie do komunikatu MNiSW z dnia 17.12.2013 r. publikacjom w miesięczniku „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie” przyznano 3 punkty dla potrzeb parametrycznej oceny jednostek naukowych.

W 2013 roku wydano 12 numerów miesięcznika. Opublikowano w nich 61 artykułów naukowo-technicznych, w tym 39 artykuły recenzowane, 1 opiniowany, 7 komunikatów, 1 artykuł Prezesa WUG i 13 artykułów historycznych. Spośród artykułów recenzowanych i opiniowanych 12 przygotowali pracownicy urzędów górniczych. Tak, jak w latach poprzednich miesięcznik składał się z trzech części. Część pierwsza – podstawowa – zawierała artykuły o charakterze naukowym i technicznym. Część drugą zajmowały stałe rubryki, tj.: opisy wypadków (z załączoną tabelą wypadkowości w górnictwie), normalizacja, kronika, przegląd aktów normatywnych, wiadomości ze świata, a także zestawienie dopuszczeń Prezesa WUG do stosowania w zakładach górniczych maszyn i urządzeń oraz materiałów i sprzętu strzałowego. Trzecia część miesięcznika dotyczyła historii i współczesności górnictwa.

W 2013 r. średni nakład miesięcznika wynosił 750 egz. miesięcznie. W ramach prenumeraty rozprowadzono 512 egzemplarzy miesięcznika. Ponadto wysyłano pismo do 18 zagranicznych urzędów górniczych, 22 bibliotek naukowych, 15 pracowników naukowych (w tym członków Rady Programowej), 2 muzeów, 5 central związkowych, administracji państwowej, władz województwa śląskiego, PIP, CSRG, Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej, spółek wydawniczych współpracujących z miesięcznikiem oraz autorów publikacji. Wysyłka krajowa obejmowała średnio 70 egzemplarzy miesięcznie.

W 2013 r. kontynuowano współpracę z firmą PTWP-ONLINE sp. z o.o., która na mocy zawartego porozumienia publikuje co miesiąc wybrany artykuł z miesięcznika na portalu internetowym wnp.pl. Nawiązano też bliższy kontakt z bazą czasopism naukowych BazTech, co – począwszy od połowy 2014 r. – zgodnie z planami zaowocu-

je udostępnieniem pełnych tekstów artykułów archiwalnych w formie elektronicznej. Niezależnie, w celu dotarcia do szerszego grona autorów i czytelników w ramach Wikipedii, utworzono hasło poświęcone miesięcznikowi.

W roku 2013 WUG kontynuował propagowanie wiedzy z zakresu zagrożeń powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom. Na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego dostępne były broszury oraz ulotki o tematyce prewencyjnej, obejmujące różne aspekty zagrożeń życia i zdrowia pracowników przemysłu wydobywczego, z możliwością pobrania i wydruku. Nowe tytuły wydane w 2013 r. to:

- broszury:
  - ▶ „Roboty spawalnicze w zakładzie górniczym”,
  - ▶ „Zagrożenie pyłami szkodliwymi dla zdrowia”,
  - ▶ „Zawały stropu i opady skał jako podstawowe zagrożenie przy prowadzeniu robót górniczych”,
  - ▶ „Zwalczanie zagrożenia metanowego w rejonie skrzyżowania ściany z wyrobiskami przyścianowymi”,
- ulotki:
  - ▶ „Przestrzeganie zasad bezpiecznego użytkowania maszyn podstawą bezpiecznej pracy”,
  - ▶ „Polskie Normy — sprawdzone zasady techniki stosowane w górnictwie”,
  - ▶ „Bezpieczne stosowanie materiałów chemicznych w górnictwie podziemnym”,
  - ▶ „Zagrożenie siarkowodorowe podczas poszukiwań i eksploatacji węglowodorów”.

Wyższy Urząd Górniczy przy współudziale Zarządu Głównego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa oraz Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach zorganizował XV Konferencję pt.: „Problemy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w polskim górnictwie”. XV konferencja odbyła się 9–10 kwietnia 2013 roku. Była ona kontynuacją cyklu spotkań w temacie działań podejmowanych dla poprawy stanu bezpieczeństwa pracy osób zatrudnionych w zakładach górniczych. Celem konferencji jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa, zmniejszenia uciążliwości pracy i zwalczania czynników szkodliwych dla zdrowia osób zatrudnionych w zakładach górniczych: podziemnych, odkrywkowych i otworowych. W konferencji uczestniczyło 180 osób.

10. Zatrudnienie i budżet

10.1. Zatrudnienie w urzędach górniczych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w Wyższym Urzędzie Górniczym zatrudnione były 162 osoby, w tym:

- 19 osób na stanowiskach kierowniczych,
- 53 pracowników inspekcyjno-technicznych,
- 53 pracowników merytorycznych,
- 21 pracowników administracji,
- 5 kierowców,
- 11 pracowników obsługi i dyspozytorów.

W okręgowych urzędach górniczych i SUG na dzień 31 grudnia 2013 r. zatrudnionych było 350 osób, w tym:

- 34 osoby kierownictwa,
- 222 pracowników inspekcyjno-technicznych,
- 31 pracowników merytorycznych,
- 44 pracowników administracji,
- 11 kierowców,
- 8 pracowników obsługi.

W 2013 r. do pracy w Wyższym Urzędzie Górniczym przyjęto 8 osób, a w okręgowych urzędach górniczych i SUG przyjęto 17 osób. W tym samym okresie w urzędach górniczych rozwiązano stosunek pracy z 26 pracownikami, z tego w WUG z 7 pracownikami, a w pozostałych urzędach z 19 pracownikami. W rezultacie zatrudnienie w urzędach górniczych zmalało o 1 osobę.

10.2. Realizacja budżetu urzędów górniczych

Finansowanie działalności Wyższego Urzędu Górniczego było ujęte w 2013 r. w części 60 budżetu państwa, w dziale 750 – Administracja publiczna, obejmującym:

- rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, tj. Wyższy Urząd Górniczy,
- rozdział 75007 – Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej tj. okręgowe urzędy górnicze i SUG,
- rozdział 75094 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010 r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach finansowane są wyłącznie z budżetu państwa. Wyższy Urząd Górniczy jest jedynym dysponentem środków budżetowych. Wykonanie budżetu w 2013 r. w wielkościach zbiorczych oraz w poszczególnych rozdziałach i paragrafach przedstawiono w tabeli 10.2.1.

Dominującą pozycję w dochodach budżetowych (78,1%) stanowią opłaty egzaminacyjne wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji. Opłaty egzaminacyjne (wraz z opłatą za wydanie świadectwa stwierdzającego kwalifikację) w 2013 roku wynosiły 287,84 zł.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 750 „Administracja publiczna”. Wykonanie wydatków wg rozdziałów ilustruje tabela 10.2.2.

Do planowanych wydatków budżetowych Wyższego Urzędu Górniczego określonych w ustawie budżetowej na 2013 r. w wysokości 53.557 tys. zł wprowadzono zmiany decyzjami centralnymi oraz skorygowano ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy budżetowej na 2013 r. (Dz. U. poz. 1212), co zwiększyło budżet Wyższego Urzędu Górniczego do wysokości 54.466 tys. zł.

Wyższy Urząd Górniczy realizował w szczególności zadanie „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” priorytetu 3 „Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego wydajności” Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007–2015.

Wyższy Urząd Górniczy wyróżnił w 2013 roku cztery zadania w układzie budżetu zadaniowego:

- zadanie 6.9 „Nadzór i kontrola nad zakładami górniczymi oraz zakładami wykonującymi roboty geologiczne”, na realizację którego przeznaczono w 2013 roku 35.266 tys. zł z planowanych 35.317 tys. zł,
- zadanie 22.1 „Koordynacja merytoryczna działalności, planowania strategicznego i operacyjnego”, na realizację którego przeznaczono w 2013 roku 4.876 tys. zł z planowanych 4.879 tys. zł,
- zadanie 22.2 „Obsługa administracyjna”, na realizację którego przeznaczono w 2013 roku 6.278 tys. zł z planowanych 6.287 tys. zł,
- zadanie 22.3 „Obsługa techniczna”, na realizację którego przeznaczono w 2013 roku 7.907 tys. zł z planowanych 7.983 tys. zł.

Tab. 10.2.1. Dochody budżetowe w części 60. budżetu państwa (w tys. zł)

Wyszczególnienie (kwoty w tys. zł)	Ustawa budżetowa 2013 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2013 r.	4:3 %
Część – 60 budżetu ogółem	1.020	1.081	1.159	107,2
Dział 750 Administracja publiczna	1.020	1.081	1.159	107,2

Tab. 10.2.2. Wydatki budżetowe w części 60. budżetu państwa (w tys. zł)

Wyszczególnienie (kwoty w tys. zł)	Ustawa budżetowa 2013 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2013 r.	4:3 %
Ogółem część 60	53.557	54.466	54.327	99,7
z tego:				
• świadczenia na rzecz osób fizycznych	43	252	250	99,2
• wydatki bieżące	52.581	53.241	53.117	99,8
• wydatki majątkowe	933	973	960	98,7

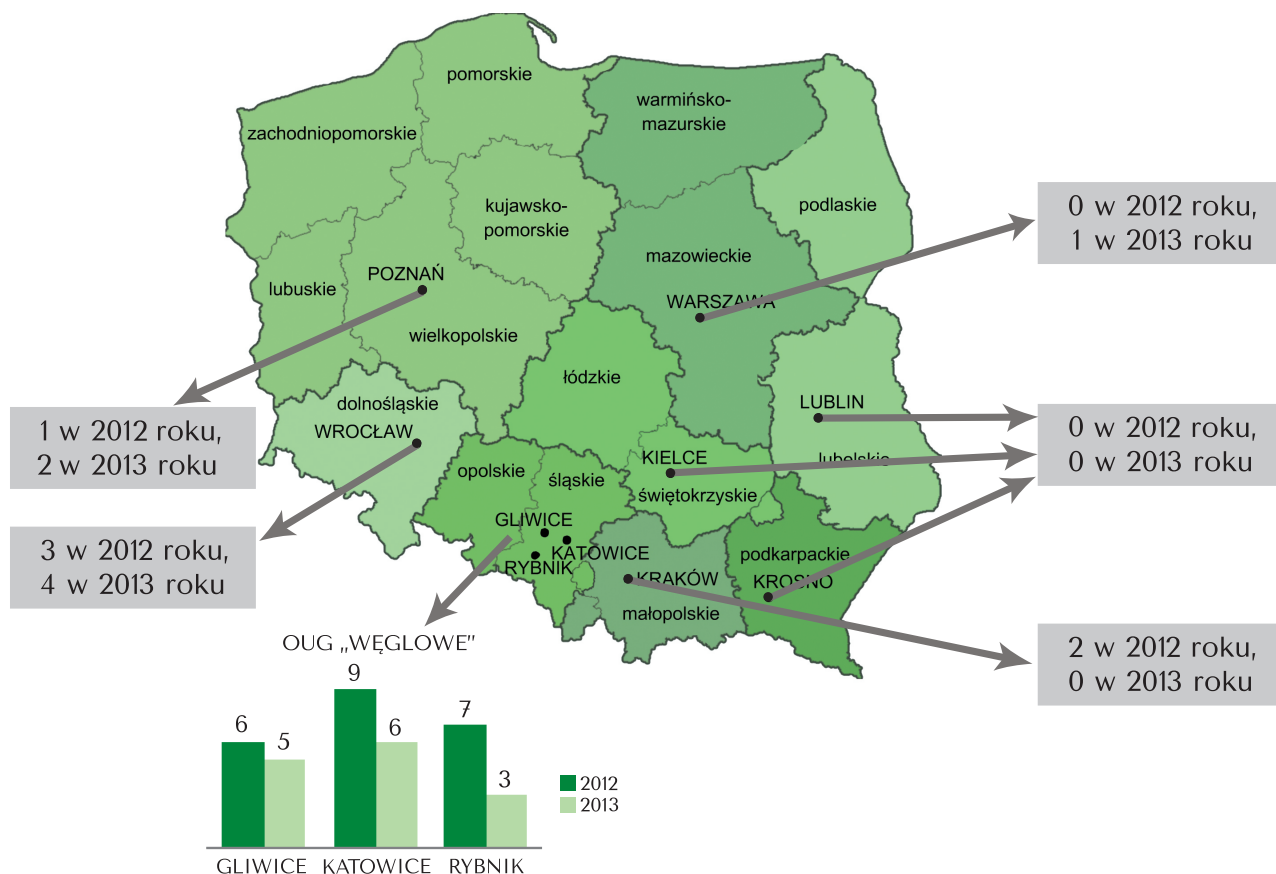
11. Mapy

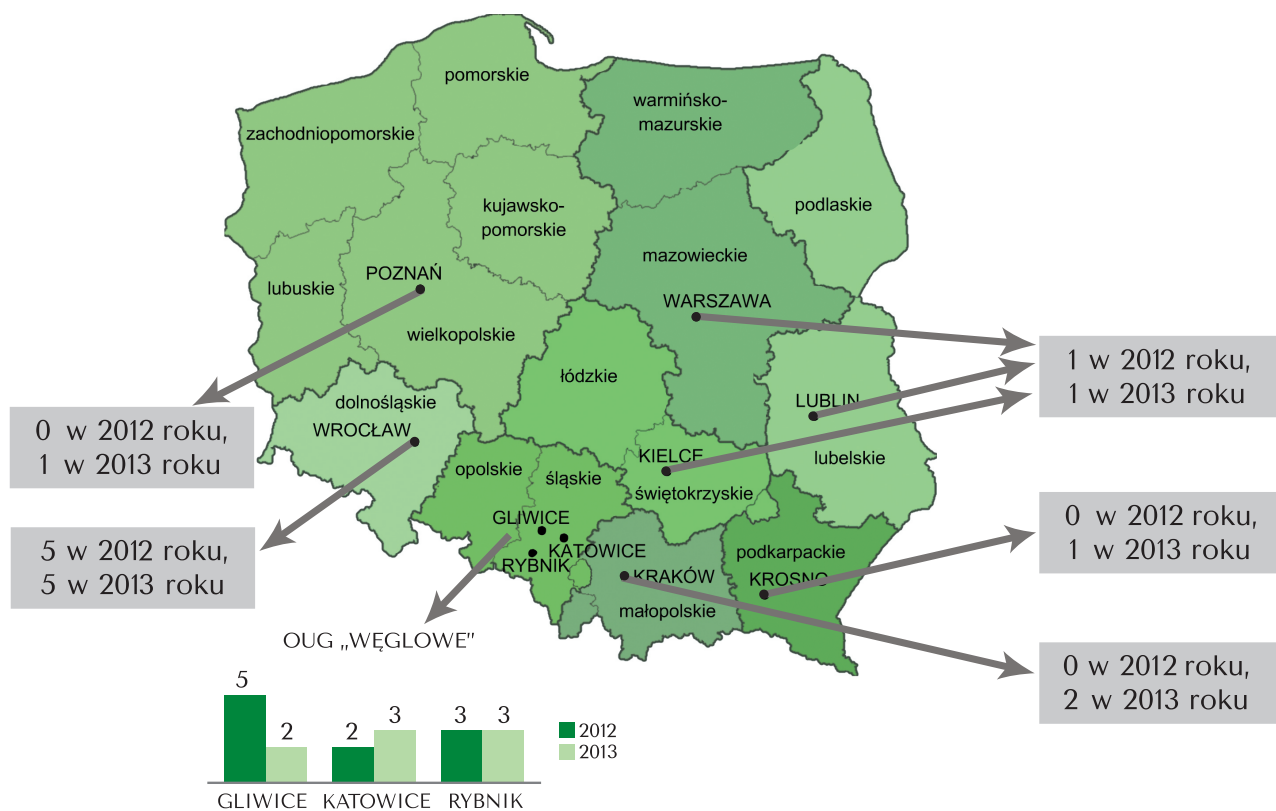
Rys. 11.1. Mapa właściwości miejscowych OUG w Polsce

Rys. 11.2. Mapa właściwości miejscowych OUG w Polsce
(woj. śląskie i opolskie)

Rys. 11.3. Wypadki śmiertelne w górnictwie

Rys. 11.4. Wypadki ciężkie w górnictwie

Wyższy Urząd Górniczy
ul. Poniatowskiego 31
40-055 Katowice
www.wug.gov.pl